Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 168 (14279) | 1976 оной июлиин 17, субботэ | Сэн 2 мүнгэн

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ — мүнөөдэрэй гол асуудал

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮД ДАБАГДАХАЛ БАЙХА

...адахи табан жэлэй ту... жэл ехэ хүшэр хүн... жа магад хаш даа. ...гэхэдэ, июнь соо, ...иин түрүүшын таба... аан хоног соо бороо оройшье ороогүй. Эндэмнай ехэтэй мүрэн үгы. Тин... манай ажахын харьяа... газар дээгүүр урдадаг ...кан гол горхонууд булта... шахуу шэргэшоо. Энээн... боложо сабшалан, бэл... ...риез уһалха уһагүйдэжэ ...ооди. Мүнөө одоолшье ...оробо. Ногоон, таряан ...а сагааршье һаа, «үндыбээ» гэжэ на...дахаһаа бэ... байхаб.

Тингэбэ яабашье нийтын... адууһа малда бардам ...тэжээл бэлэдхэхын ...шадал тухынгаа оролдолго гаргаа гээшэбди. Нэн ...рүүн сабшалан һайжа...лха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэ... онсо анхарал хандуу...даа. Үшөө апрель соо совхозой партийна хамтын суг... дээрэ тэжээл бэлэдхэл... зорюулагдаһан асуудал ...гдаһан юм.

Сабшалан, бэлшээри дээрэ ...ллаха партиин гэшүүд ...эдэ тодоруулагдажа, зосоонь хубаарилан табигдаһэн. Эдэнэр нүхэдэйн... этигэл найдабарие ха...дын тулада оролдосо... ажаллажа, урдань ...гдаһан зорилгонуудые ...бэелүүлжэ шадаа.

Манай совхоз 1800 гектар ...шалантай. Энэ талмай... бүхыдөө уһалагдадаг. ...е дээрэ дурдагдаһан ...гатаанһаа боложо, тус ...л хэхэ арга боломжо ол...үй. Тиимэһээ сабшалан ...аруулха, үтэгжүүлхэ ...далда онсо анхарал хандуулаабди гэжэ хэлээ һэм.

Байгша ондо 600 гектар сабшалан дээрэ 150 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдажа тараагдаа. Гадна 3052 тонно наг шабхэ мүн лэ гаргагдаа һэн. 800 гектар сабшалан дээрэ хүрьһыень һайжаруулха, үрэжэлыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри яһала һайнаар үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Сабшалан дээрэ нийтын болоод умсын мал гаргахагүй, ургаа болоһон ногоогоо гэшхүүлхэгүй гэжэ яһала оролдоободи. Жэшээлхэдэ, 5 километр утатай посхоод шэнээр баригдажа, 15 километр утатай посхоод заһабарилагдаһан байна. Тингэжэ малай гүүртэнүүдтэ, хонидой байрануудта, тосхон, һууринуудта дүтэ оршодог сабшалангууднай баран хорёологдоо гэбэл, алдуу болохогүй.

Луговодууд хадаа ехэ үбһэ хуряажа абаха хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлдэг зон гээшэ. Тиимэһээ эдэнэрэй оролдолгоһоо, харюусалгаһаа горитой юумэн дулдыдана. Тиимэһээ эдэ хүдэлмэрилэгшэдтэ манай партийна организаци ехэ анхарал хандуулдаг юм.

Нэн түрүүн хэлэхэдэ, луговодуудаар ажалладаг коммунистнууднай яһала олон болонхой. Б. Ц. Донсорунов, Д. Г. Очиров, Д-Н. Ц. Раднаев, Д. Г. Пурбуев, А. Д. Нимацыренов гэгшэд сабшалан дээрэ ажаллажа байһан зоной дундаһаа ходо шалгардаг юм. Партиин гэшүүд суггаа хүдэлдэг нүхэдтөө габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулхаһаа гадна, тэдэнэрэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, манай түшэглэн наидаха гол хүсэн мүн. Энэ харюусалгата уялгаяа луговод-коммунист бүхэн һайн ойлгоно.

Ногооной ургаса урда жэлнүүдэйхиһээ муу байхань. Тиимэһээ харгын, таряалангай захые, һөөг модон соогуур ургаһан ногооё хуу гараар сабшажа абаха зорилго табигдаа. Гадна ожорһо, халаахай болоод бусадшье тэжээл боломоор ургамалнуудые сабшаха, тиигээд сенаж дараха, силосто ороходо ургамалнуудые гээлтэ хоролтогүйгөөр саг соонь хуряажа, нүхэндэ дараха гэхэ мэтын, мүнөө үедэ тон шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада ажахымнай дирекци, партком, профсоюзай болон комсомолой организацинууд горитой хүдэлмэри ябуулхаар зориғжонхой.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ оньһожоруулагдамал 5 гараар сабшаха 7 звено эмхидхэгдэһэн юм. Хамта дээрээ 31 трактор тэжээл бэлэдхэлгэдэ табигдахаар хараалагдана. 120 хүн үбһэ хуряалгада хабаадалсаха.

Тиихэдэ манай партийна организациин 70 гэшүүнэй 25-ниинь энэ шухала кампаниин үедэ звенонуудай бүридэлдэ орожо, ажаллаха юм. Гадна комсомолой олон гэшүүд энэ шухала хүдэлмэридэ оролсохо байна.

Звенонуудые бүридхэхэ асуудал шухала удха шанартай. Тиимэһээ дирекци, партком, комсомолой комитет энээн тухай эртээнһээ бодожо үзэһэн байна. Эдэ коллективүүдэй дунда дэлгэрхэ социалис мүрысөөнэй гурим зохёохо гээшэ баһал тон шухала.

Урда жэлнүүдэйхидэ адляар бэшэ, харин мүнөөнэй шахардуу байдалай табиһан эрилтэдэ таарахаар гурим зохёохо, ажалай түлөөһэн тухай наринаар бодожо үзэхэ, зүбшэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Һая болоһон аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ Калининай нэрэмжэтэ совхозой директор нүхэр Неустроев ехэ һонин юумэ хэлэнэ һэн. Тус ажахыда үбһэшэдэй ажалай түлөөһэн имэ байха юм.

Һурилагдөөд байһан үбһэнэй шанарта онсо анхарал хандуулагдаха. Мандашье баһал тиимэ байха ааб даа. Нэгэдэхи категориин шанартай нэгэ центнер үбһэнэй түлөө 1 түхэриг түлэхэ км байна. Гадна эрхим шанарайнь түлөө олоһон бүхы мүнгэнэйнь 60 процентнь нэмэлтэ түлөөһэн болгогдожо түлэгдэнэ. Хоёрдохи категориин үбһэнэй түлөө 75, гурбадахиин түлөө 50 мүнгэн үгтэхөөр хараалагдана. Харбээ үбһэнэйнь үжэнхэй, муу байгаа һаань, түлөөһэн үгтэхэгүй.

Энэ гурим мүнөө тон таару ха... шье ... да тааруугаар өөһэдынгөө гурим зохёожо ... һаяын үдэрнүүдтэ ... дэлмэри хэгдэхэ ааб даа.

Иимэ түлөөһэ үгэхэһөө гадна, эрхим һайнаар ажаллажа байһан звенодо 10 хоног бүхэндэ нэгэ удаа гү, али 5 хоног нэгэ удаа мүнгэншан барюулха хараатайбди. Гадна ажалай алдар солын улаан туг онсо шалгарагшадай нэрээр үргэгдэжэ байха юм. Дамжуулгын улаан вымпел илалта туйлаһан коллективүүдтэ мүн лэ барюулагдаха байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ нийтэ политическа, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулагдахаар хараалагдана. Үбһэ хуряалгада ажаллажа байһан коммунистнууд болон комсомолшууд агитаторнууд, политинформаторнууд болохо юм. Партком, комсомолой комитедэй эдэнэртэ ехэ туһаламжа үзүүлжэ байһаниинь дамжаггүй.

Тэжээлэй бата бэхи баазагүйгөөр мал ажалые саашадань хүгжөөхэ гээшэ тон хүшэр хэрэг. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев партиин XXV съезд дээрэ хэлээ һэн. Тиимэһээ ган гасуурай болоошье һаань, ургаһан бүхы ногоогоо гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартангаар хуряан абажа, нийтынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө манай совхозой хүдэлмэрилэгшэд тэмсэхэ юм. Недондо 25000 центнер үбһэ хуряажа абаа һэмди. Харин мүнөө жэлдэ 21.000 центнер һээ бага бэшэ үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэйбди. Гадна һаар дээрээ зелёнко тарижа дүүргэбэбди. Һүүлэй бороогой энээндэмнай ехэ туһатай байха байһаниинь лаб. Иигэжэ хүндэ бэрхэшэлые дабахын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэмнайл даа.

Г. САНЖИЕВ,
«Заветы Ильича» совхозой парткомой секретарь.
Улаан-Үдын аймаг.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ — ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Гол түлэб адууһа мал үсхэбэрилдэг Захааминай аймагай совхозууд тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай хүдэлмэридэ эртэнһээ һайнаар бэлдэһэн байна. Энэ ажалан түсэб зохёогдожо, хүдэлхэ хүнүүд, техникэ болон бусад зэр зэмсэг саг соогоо тодор хойлогдоо һэн. Бүхы техникэнь муу бэшээр заһабарилагдаһан юм. Гарай хажуур, тармуур, аса гэхэ мэтэ бэлэн болгогдоһон байгаа.

Аймагай совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаха 280 звено, оньһожоруулагдамал бригада эмхидхэгдээ. Энэ шухала хүдэлмэридэ хамтадаа 1.900 гаран хүн хабаадуулагдаха байна. Тиихэдэ аймагай промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүд тэжээл бэлэдхэлгын үедэ совхозуудта ехэ туһа хүргэхэ зорилготой.

Манай аймагай 8 совхозой ажалшад нийтын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ июлиин 13-һаа эхилбэ. Даб дээрээ ажахынуудһаа абтаһан мэдээнэй ёһоор 300-гаад гектар сабшалангай ногоон гар хажуураар унагаагдаа. Энээ түрүүлэн ой модоной соорхойнуудтахи ногоон сабшагдана. Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай ажалшад тэжээл бэлэдхэлгэеэ бултанһаа түрүүлэн эхилһэн байна.

Аймагаймнай Хамниин совхоздо АВМ-0,4 түхэлэй агрегат хүдэлгэгдэжэ, ногооной витаминтай гурил бэлэдхэгдэжэ байна. Тиихэдэ Михайловкын совхозой механизаторнууд сенаж дараха хүдэлмэреэ эхилэнхэй.

Һүүлэй мэдээгээр аймагай совхозуудта хамта дээрээ 4.000 гаран центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Энэ хүдэлмэри СССР эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо эмхитэй гурнмтайгаар ябуулагдана. Тэндэ 200-гаад центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэнхэй.

А. ШОНЬКИН,
Захааминай аймгүйсэд комой хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном.

НОГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

БЭШҮҮР. XXI партсъездын ... хозой механизаторнүүд байгша оной июлиин 10 һаа АВМ-эй агрегат хүдэлгэжэ эхилбэ. Колхозой механизатор И. И. Иванов энэ агрегадта дүрбэдэхи жэлээ хүдэлжэ байна. Мүнөө жэлдэ нүхэр Иванов һамгатаяа энэ агрегадта ажаллана. Тракторист Г. Петров ногоо сабшана, нүгөө тракторист В. Гаврилов сабшагдаһан ногооень зөөнэ. 20 гаран тонно ногооной гурил бэлэдхэгдээд байна.

Мүн Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд байгша оной июлиин 13-һаа ногоо хэршэжэ, жэжэ болгодог агрегат хүдэлгэжэ эхилһэн байна. Хоёрдохи агрегат үглөө мүнөөгүй табигдахань. Түс совхоз 900 тонно гранулированна тэжээл бэлэдхэхэ гүсэбтэй. Ногоое жэжэ болгожо хэршээд, хатаахада шэмэтэй, шанартай тэжээл болоно.

Г. ГРОМОВ,
«Бичурский хлебороб» газетын редактор.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ЭРШЭ БА ШАНАР

Хүдөө ажахын имагтал шухала кампани — тэжээл бэлэдхэлгэ ороной колхозууд ба совхозуудта ябажа байна. Хүдөө нютагуудаи ажалшад нийтынгээ малда садхалан үбэлжэлгэ хангахые оролдоно.

СССР-эй ЦСУ-гай июлиин 12-ой мэдээнүүдэй ёһоор, ороной ажахынуудта 29,3 миллион гектаран таримал ба хээрын ногоон сабшагдаад байба. Тоосоото неделиин турша соо тэжээл бэлэдхэлгын хэмжээн 7 миллион үлүүтэн гектараар нэмээ. Дунда Азиин, Грузиин, Литвагай республиканuудай ажахынууд үбһэ ногоо хурдан түргэнөөр хуряажа байна. Армениин, Латвиин, Россин Федерациин зарим областьнуудай ажахынууд үнгэрэгшэ жэлэй графигһаа гээгдэжэ ябана.

Бүхы орон дотор ябажа харабал, колхозууд болон совхозууд 13,8 миллион тонно үбһэ бэлэдхээ. Узбекистанай, Киргизэй, Азербайджанай ажахынуудта үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүн ехэ үбһэн фермэнүүдтэ абаашагданхай. Эстониин, Латвиин, Белоруссиин ажахынууд үбһэ бэлэдхэлэй талаар гээгдэлдэ ороод байна.

Уларилай байдалые харааду абажа, олохон колхозууд ба совхозууд сенаж, үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. 31,6 миллион тонно сенаж, 2 миллион тонно үбһэнэй гурил бэлэдхэгдээ.

(ТАСС).

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

КПСС-эй ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД СТОКГОЛЬМСКО ШЭНЭ УРЯАДА ГАР ТАБИБА

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэхэ ябадал болюулхын түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ нэгэдүүлхыень бүхы правительстванууд ба парламентнуудта, политическэ партинууд болон нийтын эмхинүүдтэ хандаһан Стокгольмско шэнэ уряада КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар июлиин 15-ай үдэр гарнуудаа табиба.

Энэ уряада нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, П. Н. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев, М. В. Зимянин, К. У. Черненко гарнуудаа табяа.

Атомна зэбсэг хорихо тухай түүхэтэ Стокгольмско уряагай 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, 1975 оной июниин 2-то Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй баталһан энэ уряа дэлхэйдэ аюултай буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулхын, зэбсэгүүдэй сугларһан нөөс... дые хороожо орохын түлөө, уласхоорондын шахардуу байдал бүри ехээр һуларуулхын түлөө бүхэдэлхэйн олоннитын кампаниин эхи табяа һэн. Үнгэрһэн жэлэй турша соо элдэб оронуудай хэдэн арбаад миллион зон энээндэ гар табиһан байна. Гар табигшадай тоо үдэр бүри нэмэнэ.

Энэ кампани Совет Союз дотор арад нийтын удха шэнжэтэй болонхой. Мүнөө тус уряада манай ороной зуу гаран миллион гражданинууд гараа табяад байна. Совет хүнүүд Стокгольмско шэнэ уряада гар табиха даа, дайнда дурагүй, тэрэнэй ямар гэмтэл хохидол ушаруулдаг байһые мэдэхэ манай арадай үнэхөөрөө эб найрамдал хүсэдэг байһые гэршэлэн харуулна. КПСС-эй ба Совет гүрэнэй эб найрамдалда дуратай гадаадын политическэ сэхэ шууд хараа бодолые, КПСС-эй XXV съездын баталан абаһан эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө саашанхи тэмсэлэй программые хүсэд бүрин һайшаажа байһанаа эдэнэр элирхэйлнэ.

Стокгольмско уряада КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй гар табиһаниинь — эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ гэжэ оролдодог байһанай, шахардуу байдалые бодото дээрэнь һуларуулха, энэ һуларуулгые бата тогтууритай, хубилгагдашагүй болгохо замаар саашадаа ябуулгануудые хэхэ гэһэн парти болон арадай эрмэлзэлэлэй шэнэ бэелэл болоно.

(ТАСС).

БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ҮРДИЛДЭН ТҮХЕЭРХЭ ЯБАДАЛ БОЛЮУЛХА! УЛАСХООРОНДЫН ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГЫЕ ХУБИЛГАГДАШАГҮЙ БОЛГОХО!

УРЯА

Эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулхын түлөө тэмсэлээр туйлагдаһан илалтанууд, уласхоорондын шэнэ оршон байдал бии болгоо, дэлхэйн арадуудай дунда шэнэ найдабаринуудые, этигэл ба һайн һанал түрүүлээ.

Амгалан байдал сахигдажа болохо байна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангажа шадахабди.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд нягта нэгэдэлтэйгээр ябуулга хэбэл, таарууу зүб, бата бэхи эб найрамдал хангаха замда үшөөл тохёолдодог һаад тойбонуудые зайсуулжа, эзэрхэг түримхэй ябуулгые, дарлалта ба мүлжэлгые; үлэсхэлэн ба ядуу байдалые хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа эсэслэн усадхажа шадаха.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ хадаа шахардуу байдал һуларуулгые хубилгагдашагүй болгохо хэрэгтэ һаад ушаруулдаг гол шалтагаан болоно. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ ядерна һандарал хосоролой аюул тохёолдуулжа магад байһаар. Шахардуу байдалые һуларуулга ... аюулые холидхожо, ... буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ шахардуу байдал һуларуулгын хэрэгтэ һаад ушаруулха аюулые үлөөнэ.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ үргэн арад зондо хүшэр хүндэ хойшолонгуудые ушаруулна. Энээнһээ уламжалан, ажамидаралай үнэ сэн саг үргэлжэ хүндэрнэ, саарһан мүнгэнэй үнэ унана, экономическа кризис тохёолдоно; энэ ушар арадуудые нилээд ехэ баялигууд ба зөөри хогшолнуудһаань хаһана.

Шахардуу байдалые һуларуулга уласхоорондын экономическа шэнэ гуримай түлөө, байгаалиингаа нөөсэ баялигуудые арадуудай эдлэхэ эрхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхэ саашанхи шэнэ арга боломжонуудые бии болгоо. Шахардуу байдалые һуларуулга монополинуудта ба олонациональна корпорацинуудта эсэргүү тэмсэлдээ арадуудай хэрэглэхэ аша үрэтэй зэбсэг болоно.

Шахардуу байдалые һуларуулга мүнөө сагай уласхоорондын хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, шахардуу байдалай ба зөришэлдөөн хёмороонуудай гуламтануудые усадхаха шэнэ арга боломжо олгоно.

Шахардуу байдалые һуларуулга — национальна бэеэ дааһан, таарууу зохид байдалай түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдээ бүхы оронуудай арадуудай оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ үргэдхэн дэлгэрүүлхэ шухалын шухала нүхэсэл болоно.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ, империалистнуудай мэдэлдэ буу зэбсэгүүдые нөөсэлэлгэ эзэрхэг түримхэншүүлдэ, колониализмын ба расизмын, дэй жүрөөдэгшэдэй ба фашизмын хүсэнүүдтэ лэ ашагтай, туһатай.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулбал, зэбсэг хэрэглэнгүй, амгалан тайбан ажаһууха, ядерна зэбсэгые болон олоор хюдаха олон янзын бүхы буу зэбсэгүүдые бүрин хорихо, буу зэбсэгүүдые бүгэдэ нийтээрээ, хүсэдөөр хуряаха ябадалан бэелүүлэгдэхэ амгалан тайбан байдалай замые хүн түрэлтэндэ нээжэ үгэхэ.

Амгалан тайбан ажаһуухые хүсэдэг олоннитын харюусалга, дэлхэйн хэрэгүүдтэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөн хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болоо. Энэнь буу зэбсэгээр хониноо наймаа хэгшэдэй, «хүйтэн дайнай» тала баригшадай ба хүн түрэлтэнэй дансадай амыень татажа, обьень даража шадаха байха.

Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадалда эсэргүү бүхэдэлхэйн шэнэ доботолго хэхын тула хүсэнүүдээ нэгэдхэхыень бүхы правительстванууд ба парламентнуудые, эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ олоннитын бүхы хүдэлөөнүүд ба эмхинүүдые, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтые өөһэдынгөө уг зорилго болгоһон политическэ партинуудые, профсоюзуудые, эхэнэрнүүдэй ба залуушуулай, шажанай, социальна болон соёлой эмхинүүдые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет уряална:

Шахардуу байдал һуларуулгые хубилгагдашагүй болгохын тула — буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха!

Уласхоорондын экономическа шэнэ гурим түргөөр **тогтоохын тула** — буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха!

Амгалан байдал **хамгаалха**, шэнэ байдал **бангуулхын тула** — буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрхэ ябадал болюулха!

Ядерна ба олоор хюдаха бусад бүхы зэбсэгүүдые хорихын түлөө **хамтадаа тэмсэхэ!**

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ нийтээрээ, хүсэд бүрин хуряахын түлөө **хамтадаа** тэмсэхэ!

Буу зэбсэгүүдые хуряаха зорилготой бүхэдэлхэйн конференци һаяар зарлахын түлөө **хамтадаа** тэмсэхэ!

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиум.
Стокгольм, 1975 оной июниин 2.

ТАРИЛГААЯ ХАРУУҺАЛНА

Механизатор Иван Максимович Шитин жэл бүри тогтууритай баян ургаса ургуулдаг байһаараа гансашье ажахы дотороо бэшэ, мүн аймаг соогоо холуур суурханхай юм. Олон жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллахадаа, нилээд дүршэһэн энэ нүхэрнай эрхим дүн туйлаһандаа олон тоото Хүндэлэлэй грамота, дипломоор, ... дэгээр шагнагданхай. Тиихэдэ колхознигуудай бүхэсоюзна съездэ хабаадалсаһан байха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Иван Михайлович кукурузын плантаци даажа абаад харууһална. Мүнөө тэрэ 160 гектарай кукурузын тарилга борной лоод, культиваци хэнэ.

Тэрэнэй кукурузын плантаци ногоорон харагдана. Гэбэшье тогтууритай баян ургаса ургуулхань эндэ хүшэрхэн байдаг гээшэ. Ушар иимэһээ, һайнаар харууһалжа, бог буртаг үбһыень усадхаагүйдэ аргагүй.

Иван Шитин хараалһан зорилгоёо бэелүүлжэ нийтынгээ, адууһа малда шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын тула кукурузадаа зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэнэ. Мүн энээнэй хажуугаар гектаран 40—60 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулаа.

Байгша ондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, гектарай 130 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ногоон эшэ набша хуряахаар абаһан уялгаяа заабол дүүргэхэ хүсэлэнтэйгөөр тэрэ мүнөө ажаллана.

А. ЕФРЕМОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) кукурузашан И. М. Шитин колхозой ахамад агроном И. А. Борисов хоёр тарилгаяа шалгана. Кукурузын плантацида культиваци хэгдэнэ.

В. КОЛОСОВОЙ фото
Улаан-Үдын аймаг, «Искра» колхоз.

ФОТО РЕПОРТАЖ

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГТА

СҮҮДХЭДЭ — МЯНГААД ГРАММААР

Аймагай «Зырянский» совхоздо дүршэл шадабаряар баян малшад олон юм. Тус совхозой Зырянска һү һаалиин фермын тугалшан Елена Михайловна Серковае тэдэнэй дундаһаа онсолон тэмдэглэмээр. Долоон жэлэй туршада энэ нүхэр тугалшанаар ажаллажа байха зуураа яһала һайн амжалтануудые туйлададаг. Байгша ондо нүхэр Серкова харуупалдаг 50 тугалайнгаа толгой бүхэнэйнь нэмэлтэ шэгнүүрые сүүдхэдээ 600 граммһаа оага бэшээр нэмээхэб гэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Тиимэһээ тэрэ энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула оролдосотой һайнаар ажаллана. Жэшээнь, май һарада тэрэ тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхэдэ 948 граммаар нэмээжэ шадаа һэн. Июнь һарадашье мүн лэ амжалтатайгаар хүдэлжэ гараа.

Совхозой Нестеровскэ фермэдэ гурбадахи жэлээ тугалшанаар хүдэлжэ байһан Нина Степановна Бадмаева баһал һайн дүнгүүдые туйлана. Тэрэ харууһалдаг тугалнуудайнгаа тус бүхэнэйнь шэгнүүр сүүдхэдэ *00—800 граммаар нэмээнэ.

Шадамар бэрхэ эдэ тугалшад аймагай малшадай суглаан дээрэ Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа

ҺАЙНААР АДУУЛНА

Тус совхозой суута малшан Ажалай Улаан Тугай, Ленинэй орденуудаар шагнагдаһан Павел Антонович Колмаков суг хүдэлдэг Владимир Неродов, Юрий Тунин гэгшэдтэй хамта даажа абаһан 310 толгой малаа зунай бэлшээридэ эртэ абаашанхай. Харууһалдаг малайнь 150-ниинь үнгэрэгшэ жэлэй бурууд юм. Малшад зунай бэлшээриин үедэ харууһалдаг малайнгаа толгой бүхэнэйнь шэгнүүрые сүүдхэдэ 800 граммаар нэмээхэбди гэһэн социалис уялга абанхай. Мүнөө тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула ехэ оролдосотойгоор ажаллана. Нэмэлтэ шэгнүүр ехээр абахын тула тэдэнэр үглөөнэй үүрээр малаа туһэга ногоотой бэлшээридэ гаргажа, үдэшэ орой болотор адуулна.

П. ХАЛТАНОВ.

БАЯСАМА МЭДЭЭСЭЛ

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

Ороной ниислэл хото Москваһаа ВЛКСМ-эй Буряадай обкомдо баясама мэдээсэл ерэбэ.

«Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхозой дүршэл ехэтэй хонишон Тимофей Табитханович Алексеев, Улаан-Үдэ хотын техническэ мэргэжэл олгодог 16-дахи училищиин мастер Алексей Григорьевич Воронин, Ленинэй ордено локомотив вагон заһабарилгын заводой суута токарь, Социалис Ажалай Герой Борис Захарович Поздеев гэгшэдтэ «Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн тэмдэг барюулагдаха болобо» гээд тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые хаража үзөөд, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй бюро болон ВЦСПС-эй президиум тиимэ шиидхэбэри абаһан байгаа.

Залуу үетэниие ажалда дуратайгаар һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, үнгэрэгшэ жэлдэ үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан эдэ нүхэд тиимэ тэмдэгтэ хүртэхэ болоо. Нүхэд Алексеев, Воронин, Поздеев гэгшэд коллективэйнгээ нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Манан корр.

Комсомолой ажабайдал

ЭМХИДХЭЛ, АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Комсомол-залуушуулай коллективүүдэй удха шанар, нүлөөлхы үүргэ мүнөө үедэ яһалханаар дээшэлээ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг болоо гэбэл, алдуу болохогүй гэжэ һанагдана

Ингээд байхадаа тус коллективүүдэй дунда дэлгэрпэн социалис мүрысөөндэ онсо анхарал хандуулжа, эмхидхэлыень эрид һайжаруулха зорилго тобойсо таража ерэнэ. Энэ асуудал ганса комсомолой комитедүүдэй хүсөөр шиидхэгдэхэ хэрэг бэшэ. Юрэ абаад харахада, мүрысөөндэ онсо шалгарагшадые материальна талаһаань урмашуулха арга боломжонь бага байдаг ха юм. Тиимэһээ предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партиина организацинууд, профкомууд ехэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Улаан-Үдын шэлэй заводто комсомол-залуушуулай 10 коллектив бии болгогдонхой. Эдэнэрые эмхидхэхэ, тиигээд болбосоронги коллектив болгон хүмүүжүүлхэ асуудал тус предприятиин дирекциин, парткомой, завкомой туһаламжаар шиидхэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэнэртэй хэлсэжэ, зүбшэжэ, залуушуулай коллективэй бүридэлдэ орохо хүнүүдые нарииаар шэлэһэнэй удаа, энэ асуудал заводой комсомолой хамтын суглаанай үзэмжэдэ табигдадаг байна. Удаань ВЛКСМ-эй комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдана, тиигэжэ комсомол-залуушуулай шэнэ коллектив мүндэлнэ.

Иимэ бригаднуудай хүдэлдэг газарта тусхай булан заал һаа бии болгогдодог. Тэндэнь социалис мүрысөөнэй ябасые, коллективэй абаһан уялгануудые харуулһан стенднүүд, бригадын гэшүүдэй нэрэнүүд бии, «Эндэ комсомол-залуушуулай коллектив ажаллана» гэһэн гаршагтай улаан вымпел үлгэгдэдэг.

Комсомол - залуушуулай коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн... һара бүхэндэ согсологдон гаргагдана. Тиихэдээ хэдэг ажалаараа дүтэрхы... бригадануудаа хоёр бүлэг болгожо хубаана. Түрүү һуури эзэлэгшэдтэнь дамжуулгын улаан вымпел, Хүндэлэлэй грамота мүнгэн шантайгаар баряулагдадаг заншалтай. Гадна бригадиранинь, комсоргынь нэрэ ВЛКСМ-эй комитедэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнэ. Хэдэн һара соо удаа дараалан шангай һуури эзэлһэн бригадада нэмэлтэ мүнгэн шан үгтэжэ, энэ зөөри ниитэ-соёлой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ гаргашалагдадаг байха юм.

Ямар үрэ дүнгүүдые туйлаһан коллектив түрүү һуури эзэлнэб гэһэн асуудалда харюу үгэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Ажалайнгаа бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлһэн, үйлэдбэри дээрэ усалда орохо ушарнуудые усадхаһан, ажалай журам һайнаар сахиһан, коллективэй бүхы гэшүүдэй хубиин комплексно түсэбтэй байһан, тэрэнээ һайнаар дүүргэжэ, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдосо гаргаһан байгаа һаань, шангай һуури олгогдоно. Гадна түсэб болон уялгаяа сум ... гаргаһан байха ёһотойнь ойлгомжотой.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахадаа, эдэ бүгэдые хараадаа абадаг ха гү гээд хараад үзэе. Жэшээлхэдэ, отололго-багсалгын 1-дэхи цехэй комсомол-залуушуулай бригада байгша оной май соо эрхим үрэ дүнгүүдые харуулһан юм. Һарынгаа даабаринe болзорһоонь урид дүүргэ гэшүүдынь ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа. Гэбэшье хоёр хүбүүдынь хамтын байрада ниитын журам эбдэһэн тула шангай һуури эзэлжэ шадаагүй. Гадна ажалдаа усалда ороһон нэгэ ушар дайралдаа һэн.

Теэд энээн тухай мэдэхэ... шангайнь һууриһаа хаһаад лэ орхёо ха гү? Үгы даа. Эдэ юрэ бусын ушарнууд коллективэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ тодорхой хэмжээнүүд абтаһан байна

Шалгаха, хэмжэхэ приборнуудай болон автоматикын цехэй комсомол-залуушуулай бригадые абаад харахада, эндэ тад ондоо байдалтай. Энэ бригада «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Тэдэнэрэй даажа байдаг приборнууд ходо тордиһогүй һайнаар хүдэлнэ Гадна бусадшье талаһаа эрхим гэжэ дэмы тоологдодоггүй ааб даа.

Жэшээлхэдэ, апрель-май соо бригадын 3 гэшүүн хоёрдохи гү, али дүтэрхы мэргэжэлээ шудалаа, энэ үе соо уралан нарижуулгын 6 дурадхал оруулжа, 5-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 2400 түхэригэй мүнгэ зөөри алмаха арга боломжо олгогдоо. Тус коллективэй гэшүүд 500 центнер түмэрэй хаядаһа суглуулжа, мүн лэ тушааба.

Ажалһаа гадуур сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэхэ, аятай зохидоор, аша туһатайгаар амарха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Залуу хүдэлмэришэд шатарай футболой, хүнгэн атлетикын секцинүүдтэ ябажа, һорилго хэдэг. Гадна ГТО-гой шэнэ нормо тушаалга амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Энэ бригадын гэшүүд шэлэй заводой посёлогто оршодог дунда һургуулиин 7-дохи «в», 8-дахи «г» классуудые тэндэхи гэрнүүдэй управлениин дэргэдэхи «Звездочка» гэжэ хүүгэдэй клубые шефтээ абанхай. Энэ уялгадаа баһал хирмусалга ехэтэйгээр хандана. Эдир нүхэдтөө хирэ хирэ болоод лэ ошоно, һонирхолтой уулзалгануудые, тематическа үдэшэнүүдые үнгэргэнэ. Ерээдүйн коммунизм байгуулагшадта мэргэжэлээ шэлэн олохо хэрэгтэнь туһалхые оролдон, горитой хүдэлмэри ябуулна ха юм.

Түрүү зэргэдэ ябаһан залуушуулай энэ коллективэй гэшүүд мэргэжэл шадабарияа, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхые саг ... оролдожо ... тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, 2 хүн хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида, 3 хүн техникумдэ, үшөө 11 хүн политһуралсалай семинарнуудта, коммунис ажалай һургуулинуудта һурана ха юм.

Бүтылхэ хэдэг цехэй комсомол-залуушуулай бригада прибор хангагшадпаа дутуугүй һайнаар ажалладаг юм. Энэ коллективэй онсо илгаань гэхэдэ иимэ. Бухы гэшүүдынь дунда һургуули дүүргэед, эндэ хүдэлхөөр ерээ. Тиихэдэ хэдэн хүн институт, техникумүүдтэ һурана.

Байгша оной май соо тус бригада түсэбөө 120,7 процент дүүргээ. Хүдэлмэришэдэйнь хубиин үрэ дүнгүүдые абаад харахада баһал байсамаар 101,2 процентһээ 146,2 процент хүрэтэр һарынгаа даабарииc бултадаа дүүргэһэн байна.

Эдэ жэшээнүүд дээрэһээ абаад харахада, комсомол-залуушуулай коллективүүдые анхаралтайгаар, нариинаар хандажа, эмхидхэн бии болгоод ... ходо туһалжа, дунда дэлгэрүүлһэн мүрысөөндэ онсо анхарал хандуулжа үрэ дүнгүүдыень саг соонь гаргаад байхада, олоншье талаһаа туһатай байна. Иимэ коллективүүд залуушуулые хүмүүжүүлгын аша үрэ ехэтэй гуламтанууд болоно ха юм.

Гүбэшье иимэ коллективүүдэй бүридэлдэ үнинэй, дүй дүршэл ехэтэй хэдэн хүдэлмэришэн орохо ёһотой гэжэ һанагдана. Энэ ушарта ажалай болон революционно ... залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ эгээл ... тогтоогдохо бшуу. Гадна ажалайнгаа баян дүй дүршэлые һая ажаллажа эхилһэн хүбүүд, басагадта дамжуулхадань, хэды шэнээн ехэ удха шанартай гээшэб. Александр Никифорович Иванов, Михаил Ерофеевич Александров, Владимир Леонтьевич Горлов болон бусад ажалай ветеранууд шэлэй заводой комсомол залуушуулай коллективүүд соо хүдэлжэ, сэгнэшэгүй ехэ туһа асарна.

Гэхэтэй хамта зарим газарта комсомол-залуушуулай коллективүүдые бии болгохынь болгоод, энэ хэрэг тухайгаа мартажархидаг. Сааһан дээрэ иимэ коллективүүдэй бүридэлдэ табигдадаг эрилтэ яһала дүүргэгдэһэн мэтэ аад, гэшүүдэйнь хахадһаа олонхинь наһажаал зон байдаг. Энээнһээ болоно нэрэ хүндэнь хүдэлмэришэдэй дунда горитонгоор унана. «Комсомол-залуушуулай гэжэ гү? Һааһаа! Тэндэшни үбгэн абанар хүдэлдэг лэ!» Иимэ хөөрэлдөөнүүд боложо болоомоор гэжэ һанагдана.

Зүтөөр шэлэй заводой комсомолой комитет энэ алдуу гаргахагүйе оролдоно. Жэл бүхэнэй эсэстэ комсомол-залуушуулай бүхы бригадануудай бүридэл шалгагдана. Тиигээд ВЛКСМ-эй комитедэй заседани дээрэ дахинаа баталагдадаг байха юм. Харин жэлэй турша соо иимэ коллективүүдэй бүридэлэн хубилхадань, комсомолой комитет энэ ушарые хаража үзэдэг, гаража ошоһон хүнэй орондо хүдэлхэ хүниие нарииаар шэлэн олодог юм.

Комсомол - залуушуулай коллективүүд... 20-оод 30-аад, 40-өөд, 50-яад, 60-аад онуудай залуу үетэнэй замаар дабшаһан хүбүүд, басагадай хаба шадалаа туршаха гуламтанууд. Удха шанарынь ехэл байна даа. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй гээд һанагдана.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

13 жэлэй туршада Мэлс Петрович Тумуров «Жилгражданстрой» трестын 7-дохи СМУ-да электро-гагнууршанаар магтаалтай һайнаар ажаллажа байна. Энэ үе соо тэрэ сүг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда эрхим һайн мэргэжэлтэн, олоной һурган хүмүүжүүлэгшэ гэжэ мэдээжэ болонхой.

Үнгэрһэн табан жэлдэ нүхэр Тумуров хубиингаа табан жэлэй түсэб 4 жэл 9 һара соо бэелүүлээ һэн. Мүнөө арбадахи табан жэлэй хубиингаа түсэбые тэрэ 4 жэл 6 һара соо дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, габшагай шангаар ажаллажа байнхай. Дүршэлтэй гагнууршан халаанайнгаа даабари ходоо 40—50 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэнэй бүтээһэн продукциин нэгэшье голодоhогүй байдаг.

Шадамар бэрхэ, ажал хүдэлмэридэо харюусалга ехэтэйгээр хандадаг энэ нүхэр олон залуу хүдэлмэришэдэй һурган хүмүүжүүлэгшэнь юм. Тэрэ ажаллаха үе соогоо 50-яад залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа.

Өөрынгөө ажал хэрэг бүтээхэһээ гадна, Мэлс Петрович ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэ Улаан-Үдын Октябрьска райсоведэй депутадай, арадай заседателиин уялгануудые дүүргэнэ. Нүхэр Тумуров арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн юм. Эрхим гагнууршанай, олоной һурган хүмүүжүүлэгшын дүрэ зураг 7-дохи СМУ-гай Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. П. Тумуров ажал дээрээ.

Д. БАЛДАНОВАЙ
фототекст.

МҮРЫСЭДЭГ БРИГАДАНУУД

Владимир Иванович Тормозовые Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд һайн мэдэдэг, хүндэлдэг юм. Владимир Иванович юрын лэ хүдэлмэришэ хүн. Модо отолхо, гэшүүһэ сэбэрлэхэ, трактор жолоодохо мэргэжэл сум шудалһан һүүлэй долоон жэл соо бригадираар хүдэлнэ. Ажал эмхидхэхэ шадабаритай байһанаа харуулжа шадаа. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада модо бэлэдхэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Хэдэхэн жэлэй саана бригадын гэшүүд 1,5 халаанай туримаар модо бэлэдхэдэг болоо бэлэй. 1973 ондо Владимир Иванович Тормозов томоохогдоһон бригада эмхидхээ. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлдэ 52 мянган кубометр модо бэлэдхээ һэн. Энэ жэлдэ 66 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай. Түрүүшын хахад жэл соо 31 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 40 мянгада хүргэбэ.

В. И. Тормозовой жэшээгээр А. А. Грязин мүн лэ томоохогдоһон бригада эмхидхээ бэлэй. Энэ жэлдэ 40 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай. Жэлэй түрүүшын хахадта 28 мянган кубометр модо бэлэдхэбэ. А. А. Грязинай бригадын коллектив жэлэй дүүрэтэр үшөө 25 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шиидэнхэй. Эдэ хоёр бригада хаба шадалаа туршалсан, эна мана мүрысэжэ байна.

А. ЛАПШУКОВ,
КПСС-эй Баргажанай райкомой таһагые даагша.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ЕХЭ ЗАМАЙНГАА ЭХИНДЭБДИ...

Һаяхан эмхидхэгдэһэн манай Уланхаанай совхоз арбадахи табан жэлэй эхиндэ байгуулагдаһан ажахынуудай нэгэн болоно. Совхозоймнай түрүүшын алхамууд, саашанхи хүгжэлтэнь Байгал-Амарай түмэр замай барилгатай сэхэ холбоотой. Энэ суута барилгын хүдэлмэришэдые хүдөө ажахын продукцяар хангаха хэрэгтэ совхоз хубитаяа яһала оруулдаг. Мүн саашадаашье энэ хүндэтэй хэрэгтэ улам эдэбхитэйгээр хабаадаха байна. Совхозой болон бүхы аймагай социально-экономическа хүгжэлтэдэ БАМ-ай сэгнэшэгүй ехэ үүргэтэн байхань элитэ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар совхозой коллектив гоң ехэ хүдэлмэри ябуулна. Арбадахи табан жэлдэ бэелүүлхээр тодорхойлһон түсэбэйнгөө ёһоор табан жэлэй эсэстэ совхоз 2.430 толгой эбэртэ бодо малтай, 10.400 хонитой, 390 толгой адуутай байхаар хараалагдана. Мүн 1980 ондо 2.700 центнер мяха, 2.320 центнер һү, 420 центнер ноохо гүрэндэ худалдаха юм. Табан жэлэй туршада гүрэндэ тушаагдаха ... бодо малай шэгнүүр 320 килограммда, хонинои шэгнүүр, 33 килограммда хүргэхэ. Һаамхай ... оу... дунда зэргээр 1.250 килограмм һү һааха зорилго табигдана. Хонин бүриһөө 3,17 килограмм ноохо хайшалагдаха ёһотой. Малай түл абалгаар 100 эхэ мал бүриһөө 82 тугал, 81 хурьган, 64 унаган абтажа, түлжүүлэгдэхээр хараалагдана.

Мал ажалай ашаг үрэ түргэнөөр дээшэлүүлхын түлэ үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха болонобди. Манай нютагай саган уларидда симментал ... үхэр тааруха гэжэ мэргэжэлтэд багсаамжалдаг. Тус үүлтэрэй бүхын үрэлэн кольцевой аргаар манай фермэнүүдтэ племстанциһаа асарагдажа, табан гүүртэдэ искусственна үрэжүүлгэ хэгдэдэг. Эхэез хүхэжэ түржэһэн 6—7 һаратан тугалнуудые илганабди. Олэ үнеэд тугалпаа сүлөөрхэдөө, хүшэ орожо, түргэн өөжэхэ байна. Олонхи тугалаа үбэлэн парануудта абахаар хараалнабди: эртын түл хабарзунай үедэ томо боложо элдэб үбшэндэ бэлээр дааглагагүй, шэрхи болоод байдаг гээшэ.

Совхозой һүнэй фермэдэ гурбан зуугаад үнеэн зунай ... электрын хүсээр һаагдажа байдаг. Фермын үбэлэй байрые дүрбэн зуун үнеэнай һууритай болгохын түлөө шэнэлэн үргэдхэжэ байнабди. Тиихэдэ хоёр гүүртэ болохо хамта 873 толгой үхэр, 300 толгой адуун таргалуулагдахаа тужын дунда оршодог Бурянхур, Хэбэлигэжэ холын бэлшээринүүдтэ гаргагданхай. Тэдэниие дүр... малшад М. Ш. Базаров, Ц. Ц. Степанов, Д. Г. Степанов гэгшэд харууһална.

Энэ жэлэй хурьгадые эхэһээнь илгажа, шэнэ табан отара байгуулбабди. Хурьгадһаа эртэ сүлөөрһэн эхэ ... зунай үедэ гүйсэд таргалаад байха юм. Эхэһээ таһалагдаһан хурьгадые шахан таргалуулжа, энэ намартань гүрэндэ тушааха зорилготойбди. Энэ арга хэрэглэхэдэ, хурьгадые үбэлжүүлээд, ерэхэ зуниинь шахаһанда орхоhоо гаргашань хямда болохо байна. Зундаа хурьгадые шахан таргалуулха бэлшээриин хоер талмай дээрэ хамта 1 100 хурьган байлгагдана. Гадна хонин һүрэгэйнгөө үүлтэр һайжаруулжа, ойрын жэлнүүдтэ забайкальска нарин ноохотой үүлтэрэй хонидтой болохые оролдобди.

Малаа һайнаар үсхэбэрилхын тула ... элбэг тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ ... доол 17.000 центнер бэлэдхэгдэһэн дээрэ... лай үбэлжэлгэдэ ехэхэн ... хүшэлнүүд тохёолдоо. ... толгой малай га... Иимэ алдууган дабта... гүни тула ехэ ажал ... нэ. Ганса хээрын ... шаланһаа 25.000 цен... үоhэ хуряаха зорилго... бди. Гадна 1.500 цен... сенаж, 18.340 центнер ... тэжээл 5.218 ... мо бэлдэхэбди.

Табан жэл соо ... ажахы 665 гектар ... шалангаи хурьһэнэй ... талые һайжаруулха ... гектар сабшалан ... һайжаруулха 200 гек... таримал ургамалтай ... жэлэй бэлшээри, 417 гек... та тусгаар үндэр ургаса... сабшалан байгуулха, ... гектар намаг газар хата... табигдана. Совхо... байһан бүхы 1.800 гек... сабшалан уһалагдадаг. ... Тэдэнэн 1.400 гектарынь ... лууриин системын ... даар уһалагдадаг, ... шэндэнь булуур станции... сабшаланда 1 000 тонн... шэбхэ тараагдаа. 200 ... минеральна ... оруулагдаа 80 килом... утатан ханаабууд заһа... лагдажа ... хээрэлгэ барилга... до 27 луговод ажал... Олон жэлэй дүршэлтэй ... говодууд П. О. Цырен..., Д. Т. Тудупов, Д. Б. Б...маев гэгшэд ... эрхим шанартайгаар ажалладаг.

Совхозой байгуулагда... түрүүшын хабарай тари... үнгэргөөди. Техникэ бо... механизаторнуудаһаа ду... дажа, бэрхэшээлүү... ушарбашье, тарилгы... мэри саг соонь дүүргэ... Олон полинуудта ... томдэг табигдаа. Механи...торнууд Н. Цыдыпов, ...даев, П. Гаднаев, А. ...даев болон бусад түрү... халаанайнгаа даабари ... доо үлүүлэн дүүргэдэг... лаа эрхим шанарта... дүүргэдэг юм. ... тракторно-тариан ... бригада (бригадирынь ... Дондупов) социалис ... сөөнэй түрүү зэргэдэ ...

Шэнэ совхозой таба... ... бригаданууд тухай ... талтэй. Энэ саг соо 3.000 ... иной, 200 толгой ... ...ра, 400 толгой ... 3 000 толгой хони ... таргалуулха бэлш... тугалай зунай байра, ... чеоницэ, 200 гунжанай ... ра гэхэ мэтэ баригдаха ... Гадна тарилгын ... лагдамал тоог, МТМ, ми... ральна үтэгжүүлгын склад, 500 тонно ороохо хадага... склад, полевой стан ... 50 хүнэй байха хамтын ... гэхэ мэтын ... түсэблэгдэнэ.

Хүдөө ажахын ... шухала кампанинууд болон ... хонидой ноохо хайшалалга... үбһэ хуряалга богони болзо... соо эрхим шанартайга... дүүргэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тариа ... силосно ургамал хуряа... агрегадуудай залабари... гада механизаторнуудай ... гэ звено хүдэлнэ. Совхо... сабшалан хоер дахин һа... наар уһалагдаа һэн. Б... тонеор хэлэхэдэ, ма... най совхозой хүдэлмэришэ... арбадахи табан жэлэй т... түрүүшын жэлдэ ниитынгаа ... адуу малда һайн шанарта... элдэб тэжээл бэлэдхэ... габшагайгаар ажаллана.

В. БАТОРОВ,
Уланхаанай совхозой директор.
Хурамхаанай аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой лутоводууд (зүүн гарһаа) Б. Мунгонов, Д. Тудупов. Тэдэнэр дамжа абаһан 300 гектарайнгаа га бүриһөө 15 центнер үбһэ абаха уялгатай юм.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ

Мэргэжэлтын зүбшэл

ШУБУУНАЙ АРГАЛЫЕ—МАЛДА

Мал ажалаа промышленна һуури дээрэ гаргахын тула найдамтай, элбэг тэжээл хэрэгтэн гээшэ. Эндэ юрын тэжээлһээ гадна промышленна үйлэдбэриин элдэб продуктнууд (мочевина, премисэнүүд, биологическа бодосууд гэхэ мэтэ), промышленностиин болон бусад үйлэдбэриин үлөөдэһэ, шааранууд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ушартай.

Республикымнай олонхи ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгэ адууһа малай үдэсэһөө гээгдэжэ ябана. Энэ ушараа бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ технологи нарижуулан һайжаруулха тэрэниие малда эдюулхын урда тээ бүхлүүлхэ, зүбөөр хубаарилан эдюулхэ, тэжээлдэ оромоор бусад зүйлнүүдые хэрэглэхэ шухала болоно. Эндэ шубуунай хатаагдаһан аргал (пудрет) хэрэглэхэ тушаа онсо тогтохоор гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, манай республикын эрхэ байдалда тэрэ протеин элбэгтэй аргалые малда, шубуунда эдюулхэдэ аша үрэ ехэтэй гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Зүгөөр эпээниие шэнэ юумэн гэхээр бэшэ, урданьшье тэрэниие малда эдюулдэг байгаа бшуу.

Манай орон доторшье харин гүрэнүүдтэшье шубуунай аргалай химическа бүридэл, тэрэниие хатааха ба хэрэглэхэ технологи тодорхойлхо талаар шэнжэлгэнүүд үргэнөөр хэгдэһэн байха юм. Тиигэбэшье тэрэ манай республикада мүртэй хэрэглэгдэнэгүй. Ажахынуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд һэжэглэжэ, тэрэниие малай тэжээлдэ оруулдаггүй байна.

Харин тусхай агрегадуудаар 10—12 градус хүрэтэр хатаагдаһан шубуунай аргал белок ехэтэй байжа, үхэртэ, хониндо, гахай болон шубуудта эдюулхэдэ зохид. Аргалые хатаахада, тэрээн соо байһан элдэб хорхойнууд алуулгүй боложо, органическа болон минеральна зүйлнүүдынь ... дээшэлдэг байха юм. Тиигэжэ тэрэниие ...дэ, малда эдюулхэдэ тааруу боложо үгэдэг гээшэ.

Энэ статья дотор бидэнэр Улаан-Үдын аймагай «Никольский» совхоздо буруу хашарагуудые шахан таргалуулхадаа, шубуунай аргал яажа хэрэглэһэн дүй дүршэлтэйгээ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйбди.

Олон шэнжэлгэнүүдһээ абаад харахада, шубуунай аргал гансахан протеин болон аминокислотануудаар элбэг бэшэ, мүн минеральна зүйлнүүдээр, витаминуудаар баян байха юм. Буряадай республиканска агрохимлабораториин тодор хойлһоной ёһоор, шубуунай хуурай аргалай 23, 37 процентнь протеин, 21, 17 процентнь клетчатка, ... 83 процентнь БЭВ болоно. Туршалгануудай дүнгүүдые гаргахада, аргал соохи ... тисто зүйлнүүдэй 60—70 процентнь белок байшоо. Белогтой азотисто зүйлнүүд малай хото соо ороходоо, тэндэ байһан тэжээлые бүйлүүлалсажа, малай бэедэ шэнгэсэтэй болгоно. Юуб гэхэдэ, тэрээн соо таряа талханай зүйлдэ адли аминокислотанууд бии байна бшуу.

Тэрээнһээ гадна шубуунай аргалда зэд, йод, сапр түмэр ба кобальт гэхэ мэтэ микрободосууд олдоһон байна. Мүн кальци, фосфор болон бусад микрободосууд хүсэд хүрэхөөр бии. Витаминай талаар абажа үзэбэл, тэрээн соо каротин, провитамин Д, витамин В дайралдана. Эдэ бүгэдэ малай бэедэ хүсэ оруулдаг жэшээтэй тэжээлэнинь талаар сэгнэхэдэ, нэгэ килограмм шубуунай аргал 0,77 тэжээлэй единицэтэй тэнсэнэ

Шубуунай хуурай аргалые малда эдюулхэдэ, хэр ашагтай юм ааб гэжэ шэнжэлхын тула шахан таргалуулагдажа байһан симментал үүлтэрэй холисотой гурбан һүрэг буруу, хашарагуудта туршалга хээлди. Тэдэ хашарагууд туршагдажа эхилхэ үедөө 18—20 һаратай болоһон, 230—251 килограмм ... байгаа ... 11 толгой (8-ниинь эрэ, 3-ниинь эмэ) адлирхуу шэгнүүртэй хашарагууд абтаһан байгаа. Нэгэ һүрэгтэнь ажахын дотор хэрэглэгдэдэг юрын тэжээл эдюулэгдэжэ, шубуунай аргал орой үгтөөгүй. Тэжээлдэнь сүүдхэдээ 4 килограмм һолоомо, 45—50 килограмм бардза 2 килограмм таряа талханай зүйл хэрэглэгдэнэ. Туршагдажа байһан 1-дэхи һүрэг малда үгтэхэ таряа талханай зүйлэй 30 процентнь шубуунай аргалаар һэлгэгдээ. Хоердохи һүрэгтэ үгтэхэ талханай хахадынь шубуунай аргал байгаа. Энэ туршалга 62 үдэр үргэлжэлөө. Бүхы гурбан һүрэгтэ адли тэжээлынь протеин болон бусад зүйлнүүдээр ... һэн. Туршалгада байһан бүхы гурбан һүрэг мал нэгэ адляар харууһалагдажа байһан юм. Зүгөөр шубуунай аргал малда дадхаагдажа үдэрэй толгой бүридэ 30 граммһаа эхилээд, саашадаа ехэ болгогдоһон байха юм. Ажаглаад байхада, туршагдажа байһан малда шубуунай аргалые таряа талханай зүйлтэй холёод үгэхэдэ, угаа дуратайгаар эдидэг байшоо. Туршалга хэгдэжэ байһан бүхы үдэрнүүдтэ үхэрнүүд шубуунай аргалые орой хоггүйгөөр эдижэрхидэг байһан юм. Энэ үедэ мал ходо үбшэлхэ, бэень халуурха ушар үзэгдөөгүй, һудаһанайнь сохисо, амилхань хубилаагүй.

Шубуунай аргал үгэлсөөгүй малай шэгнүүр дунда зэргээр сүүдхэдэ 541 граммаар нэмэһэн байбал, шалгагдажа байһан 1-дэхи һүрэгэйхи — 538 граммаар, 2-дохиинхи — 579 граммаар дээшэлһэн байба. Ондоогоор хэлэхэдэ, малда үгтэхэ таряа талханай зүйлэй хахадыень шубуунай аргалаар һэлгэхэдэ, шэгнүүрынь ехээр нэмэһэн болоно. Тиимэһээ шубуунай аргал тэжээл хэрэглэжэ, нилээд ехэ таряа талханай зүйл алмажа, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулжа болохо байна бшуу.

Зооветеринарна мэргэжэлтэд болон малшад тэжээлдэ шубуунай аргал хэрэглэхэдээ, ямар гурим баримталха ушартайб? Нэн түрүүн тэрэниие малда бага багаар дадхаажа үгэхэ хэрэгтэй. Хоёрдохёор, тэрэниие заабол таряа талханай зүйлтэй холижо эдюулхэ болоно. Гурбадахяар, шахамалнуудые үүсэлхэпээ 20—30 үдэр урид шубуунай аргал дюулхэсэ болихо жэжээтэй. Һаалиин үнеэдэй тэжээлдэ 20 процентпээ ехэ бэшэ шубуунай аргал нэмэлсэхэдэ зохид. Хонидто тэрэниие үгэхэдөө, талха таряанайнь 15—20 процентые һэлгэхэдэ хамаагүй. Зүгөөр тэрэниие 30 процентһээ үлүүлжэ болохогүй. Гахай шахахадаа талхананиь 20—25 процентые шубуунай аргалаар һэлгэнхэрхихэдэ зохид

Тэрэшэлэн үндэгэлдэг тахиануудта үгтэхэ тарна талханай зүйлэй 10—20 процентынь орондо шубуунай аргал оруулалсахада, һайн. Нугаһанай дальбарaануудта 20 хоногтой болохоһоонь хойшо шубуунай аргал үгэлсэжэ, таряа талханайнь 15—20 процентые алмажа болохоор. Зүгөөр тэдэниие үүсэлхэһээ хоёр недели урид шубуунай аргал үгэлсэхээ болидог гуримтай.

Шубуунай нойтон аргалые фабрикануудта тусхай түхеэрэлгээр, ажахынуудта АВМ-0,4 агрегадаар, бусад түхеэрэлгэнүүдээр хатаахада болохо. Аргал дотор тэжээл хэрэгтэй бодо суудаинь бага болохогүйн тула суглуулагдаһан нойтон аргалые 10 үдэрһөө удаан хэбтүүлэнгүйгөөр хатаажа абаха эрилтэтэй

Гадна шубуунай аргал комбикормо бэлдэхэдээ холилсоходо һайн. Үхэр, гахай шахан таргалуулхада хэрэглэхэ комбикормо бэлдэхэдээ, 20—25 процентыень шубуунай аргал нэмэлсэхэдэ, хамаагүй гэжэ туршалга элиршэлжэ үгэнхэн Мүн тэрэниие гранулированна тэжээл бэлдэхэдээ нэмэлсэжэ болохо гээшэ.

Манай республикын эрхэ байдалда гранулированна тэжээл бэлдэхэдээ, 32 процентнь шубуунай хуурай аргал 10 процентнь буталгагдаһан оройһон, 5 процентнь шэлбүүһэнэй гүрил 2 процентнь диаммонийфосфат, 1 процентнь эдеэнэй дабһан байбал һайн. Иимэ гранул болгогдоһон 1 килограмм тэжээлдэ 0,8 тэжээлэй единицэ, 140 грамм бэедэ шэнгэсэтэй протеин, 20 грамм кальци, 9 грамм фосфор бии.

Шахан таргалуулагдажа байһан үхэртэ сүүдхэдэ 2—2,5 килограмм хүртэхөөр иимэ гранулированна тэжээл үгэхэдэ зохид юм

Энээнһээ гадна үхэрнүүдтэ шубуунай байра соо һэлгэгдэнгүй байлгагдадаг дэбдихэрые хэрэглэжэ болохо. Тэрээн соо 15—20 процент нойтон протеин байна. Тэрэнэй хахадынь белок юм. Иимэ дэбдихэр ехэ үнэргүй байдаг тула тэрэниие таряа талханай зүйлтэй холиходо хамаагүй. Иимэ тэжээлдэ мал түргэнөөр дададаг. Туршалга хээд үзэхэдэ, шахан таргалуулагдажа байһан үхэрнүүдтэ үгтэхэ таряа талханай зүйлэй 25 процентые тахяагай шэбхээр мэхиинэтэй һолоомо һэлгээд, 6 һарын туршада эдеэлүүлхэдэ, шахамалнуудай шэгнүүр сүүдхэдэ 820—830 граммаар нэмэһэн байна.

Эдэ бүгэдэһөө хараад үзэхэдэ, шубуунай аргал шэбхэ тэжээлдэ горитой нэмэри боложо үгэхэ байна. Энээниие хаа хаанагүй хэрэглэмээр

В. ПИВОВАРОВ,
«Скотопром» трестын мал шахан таргалуулдаг «Никольский» совхозой директор
К. МУНКОЕВ,
профессор.
Б. САМПИЛОВ,
хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат
Ч. БУДАЖАНАЕВА
ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин БКНИО-гой хүдэлмэрилэгшэ

Мүрысөөнэй мүүжүүлхы үүргэ

УРМАШУУЛГА—ШУХАЛА ХЭРЭГ

...тиин XXV съездын ...эрнүүдые бэелүүл- түлөө республикымнай ... совхозуудта социа- ...мүрысөөн үргэнөөр дэл- ...э байна. Республикын ...эгэй 62 мянгаһаа үлүү ...ишан социалис мүры- ... 22 мянган хүн ажал- ...ммунис ёһоор ханда ...хүдэлөөндэ хабаадалса-.

... бүхэнэй ажалай, ...аяа социалис мүры- ...дэ илагшадай габьяае ...и социалис общество ...ор сэгнэдэг гээд мэ- ...оди. Энээн дээрэһээ со- ...ис мүрысөөндэ хабаа- ...дые материальна болон ...ьна талаарнь урма- ...а тон ехэ удха шанар- ...юм. Манай орон дотор ...альна ба моральна ...үүлгэнүүд үнинэй хэ- ...гдэдэг байна.

...лэй жэлнүүдтэ парти ...равительствамнай хүдөө ...ын хүдэлмэрилэгшэдэй ...иальна урмашуулгые, ...шангуудые, нэмэлтэ ...рине һайжаруулхын ...горитоо хамһаэнтү- ...абаһан байна. Жэшээл- ...орон доторнай нэмэл- ...абэри хүдөөгэй ажал- ...салингай 20—25 ...ентнь болодог байна. ... республика дотор ма- ...льна урмашуулга үр- ...эр хэрэглэгдэдэг гээшэ. ...эшээнь, Зэдын аймагай ...мунизм» колхоз социа- ...мүрысөөнэй гуримай ...һаалиин фермын кол- ...ивтэ түсэбһөө үлүү аба- ...һүнэйнь сөнгэй 20 про- ... түлэдэг байна. ... бүхэнһөө тугал абаһан ...шадта хоёр һаратай ...үгтэнэ. Доржи Банза- ... нэрэмжэтэ колхоздо ...хуряалгын үедэ дэл- ...мүрысөөндэ илаһан ...на бригадада 1975 ... 100 түхэриг шан, ме- ...орнуудтань гурбан ...кл үгтэһэн байгаа. ...ээ ажахын продукт- ...и өөрын үные хямда- ...най шанарыень дээ- ...эһэнэй түлөө ажалшад ...альнаар урмашуулаг- Зэдын аймагай «Ок- ...кии» совхоздо 1 цент- ...нэй өөрын үные 20 ... болотор доошолуул- һанай түлөө (совхозой дунда зэргын үнэ 22 түхэриг байгаа) хараалагдаһан шангуудһаа гадна, хоёр фермын коллективтэ үшөө 3.000 түхэриг үгтэһэн байха юм. Эдэ баримтануудые хараад үзэхэдэ, материальна урмашуулга мүрысөө эмхидхэлгэдэ ехэ удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэхэ болоогдоно.

Теэд мүнөө үедэ материальна урмашуулга хэмһээ үлүү ехэ болошохоёо һанадаг байна. Мүрысөө эмхидхэлгын ёһо гуримые нарин нягтаар хаража үзэхэдэ, энээнние гэршэлһэн олон ушар дайралдадаг гээшэ. Ажахы доторой, аймагай, республикын ба Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнүүдтэ колхоз, совхоз сооһоо хэдэн хүн илгаржа гарадаг, тэдэнэртэ бүхы нэрэ солэ, шагналнууд хүртэдэг байна.

Республикымнай колхоз, совхозууд түрүүшүүлые урмашуулха талаар һайн дүршэлтэй болоожо байна. Энээнэй удаа дараагаар нэгэ гуримда орожо байһаниинь һайшаалтай. Мүнөө үедэ олон янзын урмашуулга хэрэглэгдэнэ.

Жэшээнь, мүрысөөндэ түрүүлжэ гарагшадта дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдадаг, тэдэнэй нэрэнүүдые Хүндэлэлэй самбарта бэшэдэг байна. Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой Дэбээнэй фермын коллектив һү абалгаар үнгэрэгшэ жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абажа, аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээд, үнэтэ бэлэгтэ хүртэһэн байна. Мүн энэ аймагта түрүү ажалшадай нэрэнүүдые «Табан жэлэй түрүүшүүл» гэһэн аймагай дэбтэртэ бэшэдэг. Мүрысөөнэй түрүүшүүл Хүндэлэлэй грамотануудаар, «Социалис мүрысөөнэй илагша» гэжэ тэмдэгээр, СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнагдадаг байна.

Теэд эдэ олон янзын моральна урмашуулганууд мүнөө ехэнхидээ мүнгэн шантай гү, али үнэтэ бэлэгүүдтэй хамта барюулагдадаг заншалтай болонхой. Энэ хадаа шэнэ юумэн гээшэ.

Гэбэшье, нэгэ дутагдалтай гээд һанагдана. Мүнөө сагта үнэтэ бэлэг болгон телевизор, холодильник, ковёр гэхэ мэтые ажалай түрүүшүүлдэ барюулдаг болоо. Харин нимэ бэлэгүүд түрүү хүнүүдтэ мүнгэн шан абаһанайнь һүүлдэ үшөө нэмэри болгон үгтэдэг байна бшуу. Иигээд ерэхэлээрээ энэ урмашуулгамнай гансал материальна шанартай болошодог, хүнэй сэдьхэл баярлуулха, хүмүүжүүлхэ хэрэгынь мартагдажа, шангай удха шанар һуларна гээшэ.

Үнгэрһэн табан жэлдэ сэдьхэл урмашуулха талаар шэнэ арганууд хэрэглэгдэдэг болоһон байна. Орон доторнай, манайшье республикада ажалай ветерануудай, нютагай суута хүнүүдэй нэрэмжэтэ шангууд бии болоо. Дайнай урда жэлнүүдтэ сабшалангай үндэр ургасын түлөө мүрысөөнэй эхи табиһан В. А. Герасимовай шан Сэлэнгын аймагай эрхим луговодуудта жэл бүри үгтэдэг болонхой. Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудта пенсионер-малшан А. А. Таракановскаягай шан һүнэй түрүү фермэнүүдтэ барюулагдана. Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз таряа хуряалгада илгаржа гараһан комбайнернуудта нютагтаа солотой болоһон дархан Л. Д. Билтагуровай нэрэмжэтэ шагнал бии болгоо.

Эдэ шангуудай бии болоһониинь ехэ һайшаалтай. Теэд иимэ шангууд үшөө нэгэ ёһо гуримтай болоогүй, эндэ тэндэ өөрынхеэр хэрэглэгдэдэг байна. Иимэ шангай түлөө мүрысөөе эли тодо болгохын тула тэрээнэй гуримыень һайнаар зохёохо, республиканска зэргэтэй болгохо шухала гээд һанагдана. Жэшээнь, В. А. Герасимовай нэрэмжэтэ шангые ганса Сэлэнгэдэ хэрэглэхэ бэшэ, харин бүхы республикын колхоз, совхозуудай эрхим луговодуудта барюулхада, таатай зохид байха һэн. Социалис Ажалай Геройнууд Г. Л. Рабдаевай, Е. П. Бутаковой нэрэмжэтэ шангуудые бии болгожо, түрүү хонишод, механизаторнуудта барюулжа болохо гээд ханагдана. Иимэ хэмжээнүүдэй абтаа һаа, мүрысөөнэй далайса үшөө үргэдэжэ, хүмүүжүүлхы үүргэнь бүри дэшэлхэ байгаа бшуу.

Мүнөө үедэ ажалай эрхим үрэ дүн харуулһан чемпионуудта хүндэлэлэй ёһололнуудые зорюулдаг болоо. Жэшээлхэдэ, Загарайн аймагта таряа хуряалгын чемпиондо урданай ёһоор хилээмэ-дабһа барюулдаг, хүнгэн автомобиль дээрэ һуулгаад, аймагай түб талмай дээгүүр хүндэлэлэй эрьесэ хэдэг байна.

Моральна урмашуулга хадаа мүрысөөнэй ябасые эли тодоор харуулалгатай нягта холбоотой юм. Гиимэһээ уран һайханаар шэмэглэгдэһэн Хүндэлэлэй самбар ехэ удха шанартай байдаг. Түрүү хүнүүдэй нэрэ соло, үнэтэ хэрэгүүдынь энэ самбарта гараад лэ дүүрэхэ бэшэ, харин нютагай хэблэл, радио, телевиденеэр таһааха ёһотой. Энэ талаар мүнөө колхоз совхозуудаарнай болодог ажалай алдар солын үдэрнүүд «Баян ургасын һайндэр», «Хонишоной үдэр», «Һаалишадай үдэр» гэхэ мэтэнүүд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Солото хүнүүд тухай нютагай газетэнүүд ехээр бэшэдэг болонхой. Загарайн аймагай «Вперёд» газетэ солото механизаторнууд А. Зубакин, В. Савватеевтэ арад түмэнэй баясхалан болгожо, хилээмэдабһа барюулжа байһан фото-зураг хэблэн гаргаһан байна. «Улаан Сэлэнгэ» газетэ 1975 ондо Талын-Булагай тракторна бригадада «Алтан аизаһан», аймагай чемпион Д. Ш. Самбиловта «Алтан таряан» гэжэ дамжуулгын призүүдые барюулһан тухай мэдээсэл тунхаглаа һэн.

Ажалшадые һайшаан урмашуулхын талаар соёл культурын эмхи зургаанууд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэдэнэй хүсөөр хонишод Д. Я. Свистунов, Г. Л. Рабдаев, һаалишан Н. Л. Тадвашкина, гахайшан М. И. Плюснина, малшан А. Б. Бандеева ба бусад клубта үнгэргэгдэһэн һайндэрнүүдэй геройнууд болоожо, сценэ дээрэһээ тэдээн тухай һайшаал магтаал зэдэлһэн байна.

Б. ДОРЖИЕВ.
Зүүн-Сибириин соёлой институдай багша, түүхын эрдэмэй кандидат.

ХАРИИН ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАГДАНА

УЗБЕГЭЙ ССР. Ташкентын гар урлалай искусствын зохёон байгуулхы ажалай туршалгын комбинадта үшөө нэгэ захилша — Венгриин худалдаа наймаанай эмхинүүд бии болобо. Керамическа зүйлнүүдэй түрүүшын парти һаяхан хилын саана эльгээгдээ. Венгри комбинадай продукци худалдан абадаг арбан табадахи гүрэн болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: предприятиин бэлэн болоһон продукци.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРЛАМЕНТАРИНАРАЙ УУЛЗАЛГА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Арадай Ехэ хуралай Президиумэй уряалаар МНР-тэ ерэһэн СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков түрүүтэй СССР-эй Верховно Советэй делегаци Эхэ орондоо бусахаяа июлиин 14-дэ мордоо.

Энэ делегаци МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалые бараалхаһан, МНР-эй засагай дээдын зургаанай саг үргэлжын комиссинуудай, МНР-эй Парламентын бүлэгэй гүйсэдкомой гэшүүдтэй уулзаһан ба хөөрэлдэһэн, тиихэдээ хүдэлмэриингөө дүй дүршэлнүүдые халан абалсаһан байна Эндэхи промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ, соёлой эмхи зургаануудта ошоо.

Совет айлшадай ошоһон үйлэдбэриин коллективүүдтэ, эмхи зургаануудта монгон-совет хани барисаанай митингнүүд болоо. Энэ делегаци Монголой Арадай революциин 55 жэлэй ойн баяр ёһололнуудта хабаадаа.

Хилын саанаһаа

ХИЛЫН СААНАХИ ПРОФСОЮЗУУДАЙ ҺОНИН

БЕРЛИН. Росток хотодо нээгдэһэн Балтиин далай шадархи оронуудай, Норвегиин ба Исландиин хүдэлмэришэдэй 19-дэхи конференци «Эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хурялалгын ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэ профсоюзуудай нэгэдэмэл ябуулга хангаха» зорилготон. Эдэ оронуудай профсоюзуудай 130 миллион гэшүүниие түлөөлһэн 517 делегат амгалан бандалан түлөө тэмсэлые профсоюзуудай ажал ябуулгые бүри эдэохитэй болгохо асуудал зүбшэн хэлсэнэ.

ХАНОЙ. Вьетнамай профсоюзуудай бүгэдэ нийтын федерациин секретариадай түрүүшын заседани эндэ болоо.

Федерациин секретариат Урда Вьетнамай городуудай ба провинцинуудай профсоюзуудай хүтэлбэриие бэхижүүлхэ тухай шиидхэбэри гаргаа, ороной урда зүгтэхи гүрэнэй, холимол ба энгэй предприятинуудта бэелүүлэгдэхэ профсоюзна хэмжээ ябуулгануудай тодорхой түсэб баталаа.

ГАВАНА. Профсоюзай хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ Ласаро Пеньигэй нэрэмжэтэ национальна һургуулида һурагшад тэрэниие түрүүшынхеэ дүүргэбэ. Һалбаринуудай бүхы профсоюзуудые түлөөлһэн 130 гаран хүн дипломуудые абаба.

НЬЮ-ЙОРК. Шэнэ түхеэрэлгэнүүдэй хэрэглэгдэхэ болоһонтойнь дашарамдуулан, Питтсбургын металлургическа заводуудһаа 700 гаран хүдэлмэришэниие гаргаха гээд Америкын булад хайлуулдаг эгээн томо компаниинуудай нэгэнэй — «Джоунс энд Лафлин стил корпорейшн» гэдэгэй һанаашалжа байһыень США-гай металлургическа промышленностиин хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюз эрид буруушааба.

ТОКИО. Японой хэмэл химикалиин промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай федерациин ээлжээтэ 56-дахи съезд нээгдээ. 125 мянга гаран хүдэлмэришэд-химигүүдые нэгэдхэдэг энэ дайшалхы профсоюзай түлөөлэгшэд саашанхи тэмсэлэйнгээ программа тодорхойлхо юм.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

БУРУУ ПОЛИТИКА

ТАСС

Бэеэ даалһан гүрэн — Угандын территори худар Израилиин добтолон оролон тухай асуудал ООН-ой Аюулгүйн Советдэ зүбшэн хэлсэбэ. Энтеббе гэдэг аэропортдо добтолһон Тель-Авивай дээрмэшэ ябуулгые зорюута гаргагдаһан ээрхэг түримхэй ааша гэжэ олонхи оронуудай делегацинууд дискуссиин үедэ эрид буруушаагаа. Африкын бүлэг оронууд — Бенин, Ливи, Танзани — Советэй үзэмжэдэ резолюциин проект оруулһан байна. Угандада Израилиин добтолһониинь энэ ороной сүлөөтэ байдалда, территориальна бүтэн бүрин байлгада халдаһан ябуулга болоно гэжэ тэрэ проект доторнь түсхайлан тэмдэглэгдэнэ. Тель-Авивай ээрхэг түримхэй ябуулгые эрид буруушааха, Угандада ушаруулагдаһан гарза хохидолнуудые Израиляар харюулуулха гэжэ проект дотор дурадхагдана.

Тель-Авивай ээрхэг түримхэй ябуулгые элитээр буруушаалгахагүй гэһэн оролдолгынгоо буруу һүрэхэдэнь, Холбоото Штадууд, баруун тээхи бусад хэдэн оронууд ООН дотор нюуса далдын элдэб аргануудые бэдэрһэн байна. Тэрээнһээ уламжалан Африкын оронуудай резолюциин проект дуугаа үгэлгэдэ табигдаагүй. Гэхэтэй хамта баруун тээхи хэдэн оронууд Тель-Авивые үмэглэхэ гэһэн хуушан хараа бодолоо баримталан, өөһэдын зүгһөө резолюциин проект дурадхаа. Израилиин хархис сэрэгшэдэй бандит ааша тухай тэрээн доторнь оройдоо дурдагданагүй. Тиин Тель-Авивые үмэглэгшэд зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнаа Аюулгүйн Советэй гэшүүдые хадууруулха һанаашалгатай байгаа.

Гэхэ зуура, баруун оронуудай резолюциин проект шухала тоотой дуунуудые абангүй, буруу һүрөө. Советскэ Союз дуугаа үгэлгэдэ хабаадаагүй.

Эндэ болоһон дискуссиие харахада, Израилиин ээрхэг түримхэй бүлэгүүдэй хэрэглэдэг дээрмэдэлгын политикын дэлхэй дээрэ ехээр һанаата болохо ябадал үүсхэжэ байһаниинь элирнэ гэжэ ООН-ой гэшүүд тэмдэглэнэ.

БЕЙРУТ

Ливандахи байдал

ТАСС

Зүүнэй тала баридаг хүсэнүүдэй хиналта доро байһан, Урда Ливанай Сайд городоо Дзерзинэй район худар Сириин сэрэгүүд сухарижа эхилээ. Ливанай урда зүгтэ байһан национально-патриотическа хүсэнүүдэй ба Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй нэгэдхэмэл сэрэгүүдэй командалагша, полковник Абу Муса «Голос Палестины» гэжэ радиогоор энээн тухай мэдээсэбэ.

Бейрудэй Телль-Заатар гэжэ палестинскэ лагериин оршон тойрондо шанга байлдаанууд болоожо үргэлжэлһөөр. Энэ лагерь хархис хүсэнүүдэй артиллериин шанга добтолгодо 24 үдэрэй туршада нэрбэгдэжэ байнхай. Ливанай ниислэл хотын түбэй районуудта, тэрээнэй зүүн захаар, мүн Бейрут Дамаск хоёрой хоорондохи автомобилиин харгы шадархи Алей, Кахале тосхонуудай оршон тойрондо зэбсэгтэ тулалдаанууд болоһоор. Сириин сэрэгүүд Баальбек хотые эзэлээ.

Палестиные сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Я. Арафат Дамаск ошоһонь. Ливандахи байдалые зүбшэлхэ, Сири Палестинэ хоёрой хоорондын харилсаа заһаруулха арга зүбшэн хэлсэхын тула САР-ай президент Х. Асадтай уулзаха юм ха гэжэ июлиин 15-да хэблэл мэдээсээ. Тиигэһэнэй һүүлээр ливано палестинын хөөрэлдөөнүүд эхилхээр хүлеэгдэнэ.

КАИР. (ТАСС). Сири ООП хоёрой хоорондын эблэрэлгэ Ливанда амгалан байдал һэргээхэ замдахи гол ябуулга болохо ёһотой гэжэ ЛАС-ай генеральна секретарь М. Риад пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

САН-ТОМЕ

ШЭНЭ РЕСПУБЛИКЫН ТҮСЭБҮҮД

ТАСС

Агрария реформо ... политическа түшэлтануудые багадхаха, общество бүри демократическа болгохо замдахи шухала алхам болоно — ... Сан-Томе ба Принсипиин демократическа республикын президент Мануэл Пинто да Коста мэдүүлбэ. Бэеэ даадаг болоһоор нэгэ жэлэйнгээ ой ... дуулан зарлагдаһан ажалшадай ехэ митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлээ.

Какаогой бүхы томо плантацинуудые ... мэдэлдэ оруулха гээшэ иимэ реформо бэелүүлгэдэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Пинто да Коста экономическа хүгжэлтын түсэб тухай хэлэхэдээ, иигэжэ тэмдэглэбэ: загаһа промышленна аргаар бариха ба буйлуулха, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг, үрэ жэмэс, какао-бобы болбосоруулан шанаржуулдаг предприятинуудые бии болгохо арга боломжо шэнжэлэгдэнэ.

Эндэхи аралнууд дээрэ түлөөһэгүй эхин ба дунда һуралсал бэелүүлдэг, медицинскэ туһаламжа үзүүлдэг ушар бэеэ даангиы байдалтай болоһон түрүүшын жэлэй социальна туйлалтанууд болоно.

НЬЮ-ЙОРК

АРАДУУДАЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай амгалан ёһоор харилсан оршолго шададхаар ба шухала хэрэг болоно. Яахадааб гэхэдэ, энэмнай хоёр ороной арадуудай аша туһада харюусана, — гэжэ американ-совет хани барисаанай национальна советэй гүйсэдхэгшэ директор Ричард Морфорд мэдүүлбэ. СССР-эй ба США-гай хоорондын үгэеэ ойлголсолго, ба харилсаа холбоон — бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангалгын шухала нүхэсэл болоно, — гэжэ ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө тэрэ хэлэбэ.

Р. Морфорд Холбоото Штадуудтай хани ёһоной харилсаа хүгжөөхэ гэжэ совет арадай үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэдэг байные үндэрөөр сэгнээд, энэ ушар КПСС-эй XXV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн элидхэл дотор эли тодоор найруулагданхай гэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

Американ-совет хани барисаанай национальна совет СССР США хоёрой хоорондын харилсаандахи шахардуу байдалые улам һулаарулхын тула оролдолго гаргана, гаргахашье байха. Тиихэдээ совет хүнүүдэй байдал тухай үнэн зүб мэдээнүүдые тараана, соёлой ба научна харилсаа, экономическа холбоо үргэдхэлгэдэ туһа хүргэнэ. Манай хоёр ороной амгалан байдалай түлөө тэмсэлэй талаар бүри эдэбхитэй харилсаа холбоо хангаа һаань, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоогдожо шададагдаха байна гэбэ.

ЛУСАКА

Харата ябуулганууд

ТАСС

ЮАР-ай хархис засагай ба Вашингтоной хоорондын хөөрэлдөөнүүд Африкын оронуудта эсэргүү ... шэнжэтэй байна. Замбиин «Таймс оф Замбия» гэжэ газетэ иимэ тобшолол хэгэ. Бэеэ даалһан байдалтай байхые хүсэдэг Африкада эсэргүү ЮАР-ай хорото мухайхэй зэбсэгтэ ябуулганууд США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй ба ЮАР-ай премьер-министр Форстерэй ФРГ-дэ һаяхан уулзаһанһаа хойшо улам һүжэрөө гэжэ тус газетэ бэшэнэ. Замбида эсэргүү ээрхэг ... ябуулгануудай һүүлэй үедэ улам олошоржо байһанһаань харахада. Африкын эрхэтүүд тушаа дээрмэдэлгын хорото политикаяа ябуулжа үргэлжэлхэ гээд расистнуудай һанаашалжа байһаниинь элирнэ.

Приториин засагаархидай ээрхэг түримхэй ааша ябуулгануудай улам һүжэрөөгэдэжэ байхада, Африкын бэеэ даалһан гүрэнүүд бүри нягта жагсаалтай болохо, хархис бүлэгүүдтэ эсэргүү нэгэдэмэл фронтоор тэмсэхэ ёһотой болоно гэжэ «Таймс оф Замбия» мэдүүлнэ.

МОСКВА. Социалис Ажалай Герой, Гүрэнэй шангай лауреат Москвагай «Красная роза» гэжэ торгон бүдэй комбинадай нэхэгшэ В. И. Бобковагай нэрэ олондо мэдээжэ. Валентина Ивановна предприятида 40 жэлэй туршада хүдэлнэ.

... Кабнишева, В. Кузнецова, Н. Павловская, П. Орлова, ... Левина гэдэг хамта хүдэлдэг нүхэдтэйгөө хамта Валентина Ивановна июниин һүүл багаар арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хубиин түсэбүүдые дүүргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай Герой В. И. Бобкова ... хүдэлмэрилэгшэ КПСС-эй гэшүүн Вера Калинина хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕДҮҮДТЭ ТУҺАЛДАГ ХҮСЭН

...нитын организацинуудай ... мүнөө ехэ анхарал ...үүлагдадаг болонхой. ...гайхалгүй. Ушар юуб ...э эхэнэрэй соведүүд, ...и дружинанууд, нүхэ- ...сүүдүүд, арадай хинал- ...бүлэгүүд ба постнууд ...низм байгуулгын үедэ ...үүргэ дүүргэхэ байна ... Эдэнэр ямар ажал ...лхаб гэжэ хэлэһэнэй ...ааб даа. Тэдэнэй ажал ...лга ямаршье коллек- ...соо хараатай. Һайнаар, ...тэйгээр ажал хэрэгээ ...лбалнь, коллективэй ...урагшатай байдаг.

...алхан үнгэргэгдэһэн по- ... Советэй сесси дээрэ ...нитын организацинуудай ... саашадань һайжаруул- ...тухай» асуудал зүбшэн ...элгэ эгээл саг соогоо ...даа гэжэ хэлэхээр бай- ... Элидхэл хэһэн гүйсэдко- ... түрүүлэгшэ К. Н. Ба- ... нитын организацинуу- ... ажал ябуулга тухай ...жэлэл хэхэдээ, поссове- ... гүйсэдком энэ шухала ...удалда саг үргэлжэ анха- ...аа хандуулдаг гэжэ хэ-...

Дружиннигүүдэй гараха ...фик заседани дээрэ ба- ...агдадаг, тэрэнэй ажалай ...оонишье шагнагдадаг ...ха. Поссоведэй дэргэдэ ...хүнһөө бүридэһэн мили- ...дэ туһалха пункт бии бол- ...гдоһон Тэрээнэй бүридэл- ... депутадууд, дружиныи ...омандирнууд, коммунист- ...ба комсомолшууд орол- ...о Советэй газар дээрэ ...ан 16 дружина, нүхэдэй ...сүүд, эхэнэрэй совет ба ... хиналтын гол бүлэг ...аллана. Һайнаар ажаллана, энэмнай ехэ хүсэн хаям, ...Гэбэшье эдэнэй олонхинь ...утаар хүдэлнэ.

Тиихэдэ хойто электро- ...етынүүдэй дунда үргуу- ...иин ВЛКСМ-эй райкомой ...дружиннигүүд һайнаар ...ажаллана. Эндэхи хүгэлбэ- ...рилэгшэд ба партийна орга- ...низацинуудай секретарьнар ...ганса тэдэнэй ажалаар саг ...үргэлжэ һонирхоно бэшэ, ...харин өөһэдөө эдэбхитэйгээр ...хабаададаг байна. Гэхэтэй ...хамта, комхозой, автотранс- ...портна предприятиин, колхоз ...хоорондын барилгын органи- ...зациин хүтэлбэрилэгшэд энэ ...хэрэгтэ һаналаа табидаггүй. Тиимэһээ эндэ арадай дружина ба эхэнэрэй соведүүд мүнөөшье болотор байгуулагдаагүй.

Комхозой дружиннигүүдэй муу ажал тухай тайлбарилхадаа, сесси дээрэ үгэ хэлэһэн барилгашадай бригадир, депутат А. Р. Мороков нэгэ иимэ шалтаг дурдаа. Дүримэй ёһоор дружиннигтэ жэл соо 3 үдэрэй нэмэлтэ амаралта үгтэхэ ёһотой. Зүгөөр директор Н. А. Беликова энээниие үгэхэ дурагүй. Иигэжэ тэрэ дружиннигүүдэй дура гутаадаг.

Поселково Советэй гүйсэдкомой дэргэдэхи эхэнэрэй советэй бүтээсэ ехэтэ ажал тухай олон һайн үгэнүүд элидхэл ба үгэ хэлэлгэ соо дурдагдаа. Нээрээшье, тэрэ ехэ ажал ябуулна. Үнгэрһэн хахад жэл соо ажалшадай 20 гаран мэдүүлгэнүүдые хаража, бултыень зүбөөр шиидхэһэн байна. Тэрэнэй түрүүлэгшэ, аймагай типографиин директор В. Н. Малыгина үгэ хэлэхэдээ, абаһан шиидхэбэринүүдээ хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэмнай поссоведэй гүйсэдком бодото туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ хэлээ.

Г. Г. Бессоновой хүтэлбэрилдэг арадай хиналтын гол бүлэгэй ажал тухай сесси дээрэ магтаалай олон үгэнүүд хэлэгдээ. Һүүлэй үедэ тэрэ худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой эмхи зургаануудаар хэдэн шалгалта хэжэ, олон дутуу дунданануудые элирүүлээ, һүүлээрнь шухала хэмжээнүүд абтаһан байна. Энэ ажалда илангаяа пенсионернүүд эдэбхитэй хабаадана. Тус бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо М. О. Шафиров сесси дээрэ үгэ хэлэхэдөө, арадай хинагшад ветерануудаа саашадаашье энэ ажалдаа эдэбхитэйгээр ...ха, гансал манай эдэбхи, үүсхэл дэмжэхэ, туһалха хэрэгтэй гэбэ.

Сесси дээрэ үгэ ...шэд, депутадууд Баргажанай поселогой гудамжануудаар ариг сэбэр сахиха талаар тэмсэл хэнэгүй гэжэ тон зүб шүүмжэлээ.

Зүбшэгдэһэн асуудалаар сесси дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа.

Н. ГАЛДАНОВ.

Социалис оронуудаар

СЭВ-эй КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. Стандартын талаар СЭВ-эй саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседани эндэ һаяхан болоожо дүүрэө. СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хоорондохи стандартын талаар харилсаа холбоо саашадань гүнзэгырүүлхэ, социалис харилсан туһалалсалгые хүгжөөхэ асуудалнууд энэ зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн байна.

СЭВ-эй комиссиин, институдай стандартын талаар 1977 оной түсэб баталагдаа, продукциин шанарай, метрологиин болон усалтагүйгөөр техникэ хэрэглэхэ ажал ябуулгын зарим асуудалнууд мүн зүбшэгдэһэн байна.

Гүрэнэй стандарт болон метрологическа алба хүгжөөхэ талаар МНР ба Кубада техническэ туһа хүргэхэ тухай асуудалнуудые комисси хаража үзөө.

ХОЁР ОРОНОЙ ХҮСӨӨР

БЕРЛИН. Үйрхэй ашаа, гол түлэб шулуун нүүрһэ, руда тээхэ, буулгаха ажал Росток портдо 3,5 миллион тонноһоо ерэхэ жэлдэ 5,5 миллион тоннодо хүргэгдэхэ байна. ГДР-эй «далайн гол үүдэн» суднануудай ашаа буулгаха оньһожоруулагдаһан бүлэг түхеэрэлгэ хэрэглэдэг болоһоной ашаар эды шэнээн ашаа зөөхэ, тээхэ шадалтай болохо юм. Тэрээнэй түрүүшын ээлжээн һаяар ашаглагдажа эхилхэнь. ГДР-эй, Чехословакиин мэргэжэлтэд болон хүдэлмэришэдэй хамтын хүсөөр энэ шэнэ түхеэрэлгэ бодхоогдожо байнхай. Росток портоор дамжуулан далай дээгүүр зөөгдэдэг ашаанай ехэнхи хубиие абадаг Чехословакии хамтын хүсөөр бодхоожо байһан энэ барилгын хоёрдохи ээлжээнэй түхеэрэлгэнүүдые эльгээжэ хабсаргаха юм.

ПРЕДПРИЯТИНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

БУДАПЕШТ. Түсэбтэ табадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Венгриин ажалшад амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Ороной предприятинууд, барилганууд дээрэһээ жэлэй түрүүшын хахадай даабаринуудые дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд эдэ үдэрнүүдтэ орожол байна.

Түсэбтэ табадахи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөө үүсхэһэн «Икарус» түхэлэй автобусой заводой суута коллектив хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ. Энэ предприятиин конвейерһээ үнгэрһэн зургаа һарын туршада 5.734 гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 360-аар олон автобус бүтээн гаргагдаа. Автобусуудые хилын саана худалдаха түсэб, мүн лэ болзорһоо урид дүүргэгдээ. Ганса Советскэ Союзда 3.500 «Икарус» эльгээгдэбэ.

ТҮРҮҮШЫН ТАРЯАН ХУРЯАГДАНА

ПРАГА. Шэниисын түрүүшын гектарнуудта таряа хадалга эхилжэ, шэнэ ургасын түрүүшын ороохон амбаарта хаагдаба. Словакиин хүдөө ажахын гол районуудай нэгэн болохо Комарнын таряашад республика дотор эгээл түрүүлэн таряа хуряалгала эхилээ. Энэ жэлдэ ЧССР-эй таряашад гурба миллион гектар талмайһаа орооһото ургамалнуудые хуряан абаха юм.

Энэ жэлэй таряа хуряалга урда жэлнүүдэнхиһээ арбан хоногоор урид эхилээ. Ургаһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряан абаха хэрэгтэ таряашад гол анхаралаа хандуулна. Юуб гэхэдэ орон дотор гансал энэ жэлдэ 10.260 мянган тонно, түсэбтэ табан жэлэй туршада 55 миллион тонно хүрэтэр орооһо таряа хуряажа абаха түсэбтэй ха юм.

«ТҮМЭР ҮҮДЭНҮҮД» ГЭЖЭ ГЭС-эй ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

БУХАРЕСТ. Румыни Югослави хоёрой Советскэ Союзай техническэ аша үрэ ехэтэй туһаламжын ашаар бодхооһон «Түмэр үүдэнүүд» гэжэ гидроэлектростанциин түрүүшын турбинын ашаглагдажа эхилһэн сагһаа хойшо 30 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

ГЭС-эй управлениин генеральна директор Д. Стериану ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө аха дүү гурбан социалис ороной аша үрэ ехэтэй хани барисаанай, али бүхы талын аша туһатай хамжалгын жэшээ гэжэ энэ ГЭС-ые нэрлэбэ.

ГЭС-эй Румыниин хубида ородог талын зургаан гидротурбина һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тэдэнэй гурбаниинь совет предприятинуудта, нүгөө гурбаниинь совет документацяар Решицэдэ бүтээгдэһэн байна.

ХОСЕ МАРТИИН НЭРЭМЖЭТЭ БРИГАДА

ГАВАНА. Кубын ниислэл шадар, Баутынһаа холо бэшэхэнэ оршодог «Хулио Антонио Мелья» гэжэ уласхоорондын лагерьта олон ондоо хэлэн дээрэ хөөрэлдэхые дуулаха байхат. Эндэ Баруун Европын элдэб оронуудһаа Куба руу ерэһэн Хосе Мартиин нэрэмжэтэ интернациональна бригадын гэшүүд ажаһуудаг. Франци, Португали, Голланди, Швейцари, Итали, ФРГ, Австри, Бельги, Люксембург, Баруун Берлинһээ һайн дураараа ерэһэн 185 хүн байрын хоёр гэрэй, хүүгэдэй саад болон һургуулиин барилгада ажаллана. Бригадын гэшүүдэй дунда хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, журналистнууд, алба хаагшад, студентнэр бии. Эдэнэр бултадаа оронуудайнгаа Кубатай хани барисаанай холбооной бүлгэмүүдэй эдэбхитэд.

(ТАСС).

ТОЛИ

МОНГОЛ ОРОНДО ХАРУУЛАГДАХАНЬ

СССР-эй болон Монголой Арадай Республика хоёрой хоорондохи холбоо барисаан, хани ёһоной харилсаан жэлһээ жэлдэ батажан бэхижэнэ. Илангаяа экономико, соёл культурын талаар хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоон улам хүгжэжэ байнхай. МНР-эн уран зохёолшод, уран зураашад, артистнар манай Буряад орондо айлшалжа ерэдэг. Тиихэдэ манайшье түлөөлэгшэд Монгол орондо ошодог байна.

Соёл культурын талаар СССР болон МНР хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной түсэбэй ёһоор СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин үүсхэлээр Буряадаймнай уран зураашад Даши-Нима Дугаров, Александра Сахаровская, Геннадий Васильев гэгшэд өөһэдынгөө уран бүтээл, зурагуудые харуулхаа Монгол орондо мордохонь.

Июлиин 20-ной үдэр МНР-эй нииелэл хото Улаан-Баатарта буряад гурбан уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдэхэ юм. Энэ выставкэдэ Улаан-Баатарай хүн зон августын 10 болотор орохо аргатай байха.

Манай корреспондент эдэ гурбан уран зураашадтан уулзажа, хэдэн асуудалнуудтайгаар тэдэнэртэ хандаһан байна. Уран зураашадай хөөрөөнүүдые уншагшадан анхаралда габинабди.

РСФСР-эй ГАБЬЯАТА уран зурааша, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Даши-Нима Дугаровай нэрэ үнинэй мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй «Басага хүргэлгэ», «Буряадай басагад», «Шэрүүн хизаар», «Эхин», «Түрүүшын трактор» гэһэн зурагууд, «Буряад ороной урданай байдал», «Совет засагай түлөө» гэһэн триптихүүдынь харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Д. Дугаровай зурагууд ГДР-тэ, ФРГ-дэ, Монголой Арадай Республикада, Японд болоһон выставкэнүүдтэ табигдаа һэн.

Д. Н. ДУГАРОВ:

— Бидэнэр, Буряадай мүнөө үеын уран зураашад өөһэдынгөө зохёолнуудые абажа, Монгол орон түрүүшынхиеэ ошохомнай. МНР-эй уран зураашад манайда яһала ерэһэн, уран зурагуудаа хүн зондо харуулһан байха. Жэшээлхэдэ 1959 ондо «Монголой уран зураашадай бүтээлнүүд» гэһэн выставкэ Улаан-Үдэ хотодо нээгдэһэн һэн. Тиихэдэ арбан найман уран зураашын ерэн найман бүтээл выставкэдэ табигдаа бэлэй.

Тиихэдэ 1972 ондо Монголой уран зураашад А. Сангэцохио Гэвшэхүү хоёрой зохеолнуудай выставкэ Улаан-Үдымнай хүн зоной анхаралда табигдаа һэн. Харин 1974 ондо Очирын Цэвэгжав Дамдинай Дамдимаа хоёрой зурагуудай выставкэ харагшадые ехэтэ понирхуулаа бэлэй.

Ингээд ерэхэдээ Монгол ороной уран зураашад Байгалай эрьеын республикаһаа яһала айлшалһан, өөһэдынгөө зурагуудтай манай хүн зониие танилсуулһан байна бшуу.

Бидэнэр мүнөө 68 уран бүтээл МНР-тэ абаашаха мнай. Минии өөрымни 15 хүдэлмэри тэндэ харуулагдахань. «Басага хүргэлгэ», «Буряадай басагад», «Шэрүүн хизаар», «Эхин», «Түрүүшын трактор» гэһэн зурагуудни, «Буряад ороной урдын байдал», «Совет засагай түлөө» гэһэн триптихүүдни, Х. Намсараевай, Ж. Тумуновай портредууд Улаан-Баатар хотодо нээгдэхэ выставкэдэ табигдаха юм.

Мүнөө үеын хүнүүд, ажалай баатарнуудай портредүүдые һүүлэй үедэ би бүтээгээб. Тэдэ портредүүдээ абаашахамни.

Монголой уран зураашадтан холбоо барисаамнай ехэ һайн юм гэжэ би дурдадаа һэм. Тэндэхи уран зураашад Цултэм, Одон, Гаваа, Дондог, Дамдимаа болон бусадтаи би һайн танилби. Зарим тайнь сүг хамта Ленинград хотодо һураһан байхаб.

Мүнөө Монгол ошоходоо, арадай республикын ажахынуудаар ябахабди, тэндэ зурагуудые зурахабди.

Монгол орондо энэ айлшалан ошолгомнай ехэ удха шанартай болоно. Хоёр гүрэнэй искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондохи харилсаа холбооной улам бэхижэхэ хэрэгтэ энэ айлшалалга туһатай [illegible] гээд һанагдана.

* * *

РСФСР-эй ГАБЬЯАТА, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Александра Никитична Сахаровскаягай бүтээлнүүд Чехословакида, ГДР-тэ, Болгарида, Венгридэ, Польшодо, Монголдо болоһон уран зураган выставкэнүүдтэ табигдаһан байна. Мүн капиталан оронууд ФРГ, Швеци, Итали, Японоо тэрэнэй зурагууд харуулагдаа. Буряад арадай «Гэсэр» үльгэрэй аялгаар тэрэнэй бүтээһэн зурагуудай сери олондо мэдээжэ. «Минии нютагай түүхэ», «Арадайм түүхэ», «Һур харбаан», «Буряад оромни» гэһэн серинүүдынь олон выставкэдэ табигдаа һэн. Александра Никитична линогравюра литографи бүтээдэг юм.

А. Н. САХАРОВСКАЯ:

— Би хүршэ Монгол орондо табадахияа ошохомни. Совет уран зураашадай делегациин бүридхэлдэ орожо, эгээл түрүүн МНР-тэ ошоо һэм. Һүүлдэнь МНР-эй уран зураашадай съездэдэ хабаадалсаа бэлэйб. Ц. Сампиловай зурагуудые абаашажа, уран зурааша К. Дульбеевтэй сүг Монгол ороһон байхабди. Тиихэдэ Цыренжап Сампиловай зурагуудай выставкэ Улаан-Баатар хотодо нээгдээ һэн.

Монголой хүн зон, илангаяа Улаан-Баатар хотын ажалшадай буряад уран зураашадай бүтээлнүүдээр ехэ һонирходог байһыень [illegible] ябахадаа, ойлгоо һэм.

Монгол ороной байгаали ехэ һайхан юм. Сэнхир хүхэ тэнгэри доро нэмжыһэн тала. Бороогоор хоморшог энэ дайдада саб сагаан һэеы гэрнүүд эндэ тэндэ харагдажа, адууһа малан һүрэглэн бэлшэжэ ябахань жэгтэй зохид байдаг. Мүнөөнэй Монгол ороной түхэл шарай хубилжа байна. Промышленна хотонууд, жэшээлхэдэ, Дархан Эрдэнэт үрган бодоно. Би энээн тухай юундэ хөөрэнэбши гэхэдэ, «Монгол ороноор» гэһэн зурагуудай сери үнинэй эхилэнхэй хүм. Мүнөө ошоходоо, Гобиин талаар ябажа, хүршэ орон тухайгаа материалнуудые суглуулха, эскизүүдые хэхэ һанаатайб.

Монгол уран зураашадтай ехэ һайн холбоо барисаатайбди. Манай уран зураашад А. Н. Тимин, А. А. Окладников гэгшэд МНР-тэ ошоһон байха. Тэндэ миниишье танилнууд олон.

Мүнөө би «Түрэл нютагайм түүхэ», «Гэсэр», «Һур харбаан», «Буряад оромни», «Арадайм түүхэ» гэһэн зурагуудай серинүүдые тиишэ абаашахамни. Мүн «Монгол ороноор» гэһэн серинээмни хэдэн бүтээлнүүд выставкэдэ табигдаха.

* * *

СКУЛЬПТОР Геннадий Васильев наһаар залуушье һаа, [illegible] мэдээжэ болоһон хүн. Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай комсомолой шангай лауреат. Энэ [illegible] модоор скульптурануудые бүтээдэг юм. Тэрэнэй зохёолнууд харин олон гүрэнүүдэй уран зураган выставкэнүүд дээрэ табигдаа һэн. «Барилдаашад», «Хэдэр хоёр», «Ангуушан хатарна», «Шубуу бариһан хүбүүхэн» гэһэн бүтээлнүүдынь болон бусад зохёолынь олондо мэдээжэ болонхои.

Г. Г. ВАСИЛЬЕВ:

Модоор хэгдэһэн скульптурануудые би Монгол орондо абаашахамни «Ангуушан хатарна», «Хурьга тэбэриһэн басаган» «Буряад басагад», «Шубуу бариһан хүбүүхэн» гэһэн хүдэлмэринүүдни тэдэнэй тоодо ороно. Хамтадаа 20 бүтээлни Монголой харагшадан үзэмжэдэ табигдахань.

Монгол ороной уран зураашадтай би үнинэй танилби. Илангаяа скульптор Дамдинай Дамдимаагай зохёолнуудые би һайхашаадагби.

Монгол скульпторнуудай бүтээлнүүдые хаража байхада, тэрэ ороной шэнжэ шанар абаһаар мэдэгдэжэ орходог. Талын һалхинда нилээд үлеэлгэһэн, хүрин хара нюуртан болоһон малшан хүнэй тэниглэн шарайень скульптор Дамдинай Дамдимаа илангаяа эли тодоор харуулжа шададаг. Энэ нүхэрэй бүтээһэн зохёолнуудые гансашье Монгол ороной бэшэ, манай Буряад республикын хүн зон һайн мэдэхэ болоо. 1974 ондо энэ уран зурааша манай республикада ерэжэ, өөрынгөө зохеолнуудтай харагшадые танилсуулаа һэн.

Бидэнэр мүнөө Монголой Арадай Республика ошоходоо, тэндэхи уран зураашадтан уулзажа ажал хэрэгүүдтэйнь һайнаар танилсахабди.

Ингэжэ хүршэ, аха дүү орондо ошожо, өөрынгөө зохеолнуудые тэндэхи хүн зондо харуулха болоһондоо баяртайб.

* * *

ХОЁР ОРОНОЙ хоорондохи харилсаа холбооной хүгжэлтэдэ туһатай Буряадай бүлэг уран зураашадай энэ выставкые Улаан-Баатар хотын ажалшад һонирхон хараха гээд найдагдана.

Байгша оной сентябрь һара соо Монголой хэдэн зураашадай зохёолнуудай выставкэ Улаан-Үдэдэмнай нээгдэхэ юм.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Уран зураашад Д-Н Дугаров, А. Н. Сахаровская хоёр. 2. Скульптор Г. Васильев мастерской соогоо. 3. Д. Н. Дугаровай «Эхин» гэһэн зурагай репродукци. 4. А. Н. Сахаровскаягай «Гэсэр» гэһэн сериһээ.

К. МУНКУЕВАЙ фото.

Баатар БАТОЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

БОДОЛ

Юумэн бүхэнние
  зүрхэндөө дүтөөр
    абангүй,
Юрэ буса
  тэниглэлэн тэнюун
    сэдьхэлтэйгээр
Юртэмсын шарай дээрэ
  үдэр һүниин һэлгэлтые
Юуншье гэжэ бодонгүй,
  амгалан ябадаг һаам,
Үгэ холбожо,
  шүлэг бэшэхэ хүсэл
Үнэн зүрхэндэм
  орьёлхошьегүй байгаа
    ха.
Инаг нүхэрэйнгөө
  гүн сэдьхэлэй бодол,
Илдам зан,
  алнбаа нэгэн аашыень
Үнэн зүбөөр
  ойлгохо гэжэ
    оролдонгүй,
Үргэлжэ өөрынгөөл
  харгы хараад ябадаг
    һаам,
Дуулажа байһан
  зүрхэмни гэнтэ
    унтаран,
Дурлаха шадалынь
  дууһашаха байгаа ха.

НЮТАГТАА

Эсэгынгээ нютаг
Эрьежэ нэгэ ошоходом
Ногоон долгиной
Номгон эрьесээр
Эрьез эльбэн
Энгидэй мүрэн угтаа һэн.
Байса үндэр хабсагайн
    оройдо
Һайса үлеэһэн һалхинда
    шэрбүүлэн,
Утаан мэтээр субаһан
    долгин
Удаан шэртэн аалин
    һуухадаа,
Олон жэлдэ омог мүрэнэй
Оршолоной тооһо угаажа
    байһыень
Оиндоо хадуун абаа һэм.
Эсэгым тоонто үлгы
    болоһон
Элдин газарай шэмые
    шэнгэээн

Түргэн уһанай ү[…]
Тэнсүүрнгүй юрт[…]
Тэниглэн сэдьхэл[…]
Тэбшэжэ шадаха[…]
Эрын дэлгэр сэзэ[…]
Эхын нангин зү[…]
  тухай һа[…]
Эсэгынгээ нютаг
Эрьежэ нэгэ ошо[…]
Энгидэй һайхан […]
Омог долгиной […]
Одон уэгөөр шүл[…]
Бодол оложо ерэ[…]
Дуулим уужам дэ[…]
Дуунай аялгаар м[…]
Дурлал оложо бу[…]

ХАБАР

Дахяад лэ саран […]
Дайдамни унаяртан […]
  һэрг[…]
Дахяад лэ хайран […]
  сэд[…]
Дурсан шамана […]
Урасхал горхоной […]
Уһанай шубуудай […]
  ганганаа […]
Уулзалга, алгасал […]
Уярнашье шэнгиб,
  баясанашье […]
Гуниг дүүрэн сент[…]
Гуулин шара набша […]
Аласай зэмда шим[…]
  зорн[…]
Аянай шубуундал м[…]
Тоором нуурай хүб[…]
Хээрын хоёр нугаһа […]
Бусалга, эрьелгэ т[…]
Баясанашье шэнгиб,
  уярнашье шэ[…]

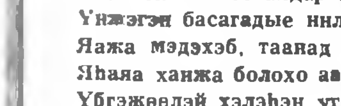
Басни — *И. А. КРЫЛОВ*

ҮБГЭН БА ГУРБАН ХҮБҮҮД

Сагаан тархитай болоһон нэгэ үбгэн
Сагдуул модо тарижа байгаа һэн
Энээниинень хүршынь гурбан хүбүүд хараба ха.
Энсэлдэн байжа үбгэжөөлдэ хэлэбэ ха:
«Наһанайтнай һүүлшын үдэрнүүд үлөө—
Нарһа ургуулһанай хэрэг үгы хэбэртэйл.
Ажалайнгаа үрэ дүн харахын түлөө
Адагынь хоер наһа наһалха зэргэтэйл.
Ухаагүй мүнхэб гэжэ һанана аалта?
Үгэжэөл, орхигты, үрэгүй ажалаа.
Юрэдөө хожомойхиие бодохоор аал даа?
Юу олохобта хооһон һанаа һанаашалаад?
Эдир залуу, бата задарюун манай
Энэ ажал хээ һаа, ойлгосотой һэн ха
Харин үбгэн наһан болоһон танаи
Хада гэртээ хариха саг дүтэлэнхэй».—
«Хани нүхэд!—гэжэ үбгэжөөл номгоноор харюу[…]
  һэн.

Хара багаһаа хүдэлмэрилжэ һуранхай хүм.
Хэһэн ажалии гансал өөртэм бэшэ.
Хэдэн үеын хүнүүдтэ хэрэгтэй гэжэ
Зосоогоо бодожо, юумэ хэхэдэ,
Зорнгжол ерэдэг, хэрэг бүтэдэг.
Хонгор зантай, һайн һанаатай хүнүүд
Холо бодолтой байдаг гэжэ мэдэгты.
Гансал хара амяа хараһан дээрэһээ
Газарта сагдуул һуулгаа гэжэ бү һанагты.
Һүүдэртэнь өөрөө бүшье һуугуужаб—
Һүүлдэ хожом аша гушанарни амаруужа
Ингэжэ сэдьхэи ажаллахадам.
Эльгэ зүрхэм баяраар халидаг.
Хэмнай хэр удаан мэндэ ябахаб гэжэ
Хэлсэһэнэй хэрэггүй!
Үхэл гээшэ
Үбгэн залууе илгадаггүй!
Үтэлһэн хойноо айдар хүбүүдые,
Үнжэгэн басагадые нилээд хүдөөлэлсөө һэм.
Яажа мэдэхэб, таанад иамһаа түрүүн
Яһаяа ханжа болохо аалтамта».
Үбгэжөөлэй хэлэһэн үгэ хожомынь
Үнэхөөр хүбүүдтэ тудаа һэн.
Хонжоо наймаа хэхэеэ нэгэниинь
Холын орон руу тамаран ошоо һэн.
Аянаинь онгосые, өөрыень, наидалынь
Аюулта һалхи шуурган залгилай
Нүгөө хүбүүниинь хари газарта
Нүгэлтэ аргаар тэһэ баяжаад,
Бэлээр олдоһон жаргал, шуналда дашуураал.
Бэе муутай боложо, удангүй хосорлой
Харин гурбадахинь худагай хүйтэн уһа
Халуун үдэр уугаад, үбдэшэбэ.
Эмшэндэ аргалуулһаниинь, туһагүй—
Эдэгэхынгээ орондо үхэжэ һалаба.
Гурбууланайнь наһа бараһые дуулаад, һөөл
Гуниглаа, шаналаа һэн һайн зантай үбгэжөөл.

Г. ЧИМИТОВ
буряадшалба.

ЯРУУНА ТУХАЙ ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ...

Байндэрэйхээр шэмэглэгдэһэн Нарһатын стадион Зүлгэ ногоото энэ уужам талмаи дээрэ хүн зон олоороо сугларанхай. Июль һарын түрүүшын амаралтын үдэр колхоз, совхозуудай аймагай түбэй хүн зон сур харбаанай найр наада хараха эндэ ерээд байгаа. Энэ наир нааданай программа соо Яруна тухай дуу зохёогшодтой уулзалга хараалагдаһан юм.

«Хадаараа, хүбшөөрөө
    харгытай
Халюунхан Яруна
    нютагнай,
Хүбүүдэй хүлые дүроодэ
Хүргөөшэ Яруна
    нютагнай.
Хамаг зонойшин жаргал
    солые
Халуун үгөөрөө
    магтанабди...»

гэһэн уран үгэтэй, уле һайхан аялгатай дуун стадионой трибунын урдахи сценэ дээрэһээ зэдэлнэ. Дуушанай дуулажа дүүргэхэдэ, олон зуугаад хүн альга ташалдаба. Мэдээжэ поэт Г. Чимитовэй үгэ дээрэ композитор А. Андреевэй найруулан зохёоһон энэ хүгжэм дууе нютагай һалуу дуушан Ч. Х. Бадмацыренова гүйсэдхэбэ бшуу.

Энэ дууе нютагаихидай анхаран шагнажа, альга ташалгаараа үндэр сэгнэлтэ үгэжэ байханьшье дэмы бэшэ. Ушарынь гэхэдэ, байгша оной эхээр партиин райком, аймагай Советэй гүйсэдком арбадахи табан жэлэй түсэб баталһан түүхэтэ хорин табадугаар съездын хүндэлэлдэ Яруна тухай дуунай конкурс республика дотороо соносхоо һэн. Тус конкурсдо хото, хүдөөгэй уран бэлигтэн, соёл болбосоролой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, шүлэгшэд, хүгжэм зохеогшод, дуушад олоороо хабаадалсаһан байна. [illegible] «Яруна нютаг» гэһэн дуун [illegible] хүртэһэн байна.

«Яруна» гэжэ нэрэдэгдэһэн үшөө нэгэ дуун зэдэлбэ:

«Хурдан хурдан алхам
    бүргэш
Дурдая дурдан магтадагш
    һаам,
Бардам бардам алдар
    суутым
Барлан барлан татадагш
    һаам,
Яруна, Яруна, Яруна,
    намдаа
Харуула, харуула бүхы
    суутанаа».

К. Миткиновэй дуулаһан энэ дуунай үгые уран зохеолшо Ш-С. Бадлуев бэшэжэ, композитор С. Манжигеев хүгжэмыень зохёогоо юм. Уянгаар һайхан энэ дууе хүн зон анхаран, урган шагнажа, тэрэниие баһал үндэрөөр сэгнэбэ.

Эдэ хоер дуунай хүгжэмые зохёоһон композиторнууд А. Андреев, С. Манжигеев гэгшэд [illegible] пианино дээрэ гүйсэдхэжэ [illegible] байба. Мүн энэ уулзалга дээрэ поэт Г. Чимитов [illegible] Яруна тухай шэнэ шүлэгүүдээ уншаба.

«Аха дүүнэрэйм,
Үхи хүүгэдэйм
Арюун жаргалта
Үлгы гуламта —
Аймаг айлаараа
Үлгэн даидада
Аажам намдуухан
Үргэн Яруунам...»

Эдэ үгэнүүдээр «Уужам Яруна» гэһэн үшөө нэгэ шэнэ дуун түгэсэбэ. Шүлэгшэ Ж. Ирдынеевагай үгэ дээрэ композитор Ю. Ирдынеевэй зохёоһон энэ дуун Ярунын ажалшадай найр нааданай һанхан шэмэглэл боложо, ирагуу гоёор зэдэлэн байгаа һэ.

Һүүлээрнь Яруна тухай дуунуудай үгэ зохёогшодто, хүгжэм найруулагшадта партиин райкомой [illegible] диплом, мүнгэн шангууд [illegible] барюулагдаба. [illegible]

Шэнэ дуунууд зэдэлжэл байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.
Ярунын аймаг.

Совет арадай сэсэн бэлигэн дээжэһээ

ХАНИ НҮХЭСЭЛ ТУХАЙ

Хани нүхэсэл — хамагһаа ехэ баялиг (литвагай)
Хани нүхэсэлһөө хүсэн нэмэхэ,
Хүн хүнгэдэхэ, [illegible] хурсадаха (эвенкын)
Хани халуун арад зон
Хадын шулуунидал оухэ (белоруссиин).
Һайн нүхэр һара наран шэнги һайхан (латышай)
Бидэндэ нүхэсэл хэрэгтэй.
Бүргэдтэ дали хэрэгтэй (азербайджанай)
Нүхэртэеэ эбэй хэгдэжэ һаашии
    наһанай жаргал.
Нүхэртэеэ эбээ таһараа һаашии
    наһанай хохидол (киргизэй)
Ханзаар дүүрэн баялигтай байнхаар
Холо оirын нүхэдтэй байһан дээрэ (орюдон)
Хашэ нүхэрлэл харини газарта
Халхабша болохо [illegible]
Хани нүхэрлэл хадада хаагдахагүй
Уһан далаида урдахагүй (татарай)

Б. НАМСАРАЙН суглуулбариһаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Фермэдэ гэзэгдэшэд үгы» — социалис мүрысөөнэй хабаадагшын үгэ. ТАСС-ай мэдээсэл. «Хүдөөгэй клубта уулзалга» — Ч. Доржиевай корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. Энэ хуудаһан хадаа «Түрүү хүнэй амжалтаһаа коллективэй амжалта хүрэтэр» — гэһэн гаршаг гарана.

Гурбадахи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Хилын сааһанаа ерэһэн мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Элдэб һонин. Сонсохолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00—«Ан амитадай аймаг». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10—Мультфильмнууд 12.40 — «Палестинецууд» — баримтата фильм. Ази ба Африкын ороннуудтай һанаалаа нэгэдэлэй совет комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Л. Кудрявцев оролто үгэ хэлэхэ. 13.40 — «Элүүр энхэ байдал» дамжуулга. 14.10 — «Орбитада уулзалга», «Союз-Аполлон» [illegible] «Молодость театра» — Гүрэнэй академическэ Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай зүжэг 17.20—Забһарлалта. 17.30 — Мүнөөдэр [illegible] (2-дохи дамжуулга). 18.00 — «Время». 18.30 — «Семнадцать мгновений ве[сны]» (12-дохи сери) 19.40— «Номой таг». 20.25 — «Та[на]н гэртэ» — хүгжэм[эй] дамжуулга. 21.00 — Ш[энэ] һонин. 21.15 — Забһарлал[та]. 21.25 — «Хүн ба ба[йгаали]» 21.55 — «Экран т[а]нинараа суглуулна» Киев—Братислава. 22.40—Баримтата фильм. 23.00 — «[Ан] амитадай аймаг». 24.00 — «Время».

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ

Манай адрес, телефонууд: Индекс: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 33, телефоны: секретариат—2-66-78, общественная приемная—2-56-62.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 02371. Заказ № 00687.